

Christian Rosenskjold

Fra: Emilie Kromann-Andersen [EKA@eogs.dk]
Sendt: 30. oktober 2009 14:10
Til: Christian Rosenskjold
Cc: Esben Larsen (EOGS); Søren Østergaard; Lotte Dalgaard (EOGS); Jeppe Honoré Isaksen; Simon Hauptmann (EOGS); Emilie Kromann-Andersen
Emne: SV: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)
Opfølgingsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1102399>
SJ: -1

Til IT - og Telestyrelsen,

CKR har modtaget nedenstående forslag i høring. CKR har ingen bemærkninger, idet forslaget ikke vurderes at have nogen administrative konsekvenser for virksomhederne.

Med venlig hilsen

Emilie Kromann-Andersen

Studentermødshjælper

ERHVERVS- OG SELSKABSSTYRELSEN
Center for Kvalitet i Erhvervsregulering

Kampmannsgade 1
1780 København V
Telefon: 3330 7700
Direkte: 3330 7769
Mobil: 50862392
E-mail: EKA@eogs.dk
www.eogs.dk

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Christian Rosenskjold [mailto:cr@itst.dk]

Sendt: 30. oktober 2009 12:06

Til: I-FRE - enhedspostkasse

Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

En ændring af GSM-direktivet og en kommissionsbeslutning fører til, at frekvenserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene, der i dag udelukkende må anvendes til 2G-mobiltelefoni (GSM), fremover også må anvendes til andre teknologier, herunder 3G-mobiltelefoni (UMTS). Medlemsstaterne forpligtes i den forbindelse til at sikre, at denne ændring gennemføres på en sådan måde, at det ikke vil være konkurrenceforvridende.

IT- og Telestyrelsen har på den baggrund udarbejdet et udkast til omfordeling af tilladelserne i frekvensbåndene, som hermed sendes i høring. IT- og Telestyrelsen skal i den forbindelse henlede høringsparternes opmærksomhed på, at de udstedte tilladelser i 900 MHz-frekvensbåndet foreslås tilbagekaldt til den 12. juni 2017.

Evt. spørgsmål vedrørende høringen kan rettes til: Christian Rosenskjold, tlf. 3545 0304, e-post: cr@itst.dk

Evt. høringssvar bedes sendt til adressen ftf@itst.dk senest **fredag den 27. november 2009**.

Høringsdokumenterne kan findes
på Høringsportalen: [https://www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?
hpid=2146000927](https://www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146000927)

De modtagne høringssvar vil blive offentliggjort på Høringsportalen.

Med venlig hilsen

Christian Rosenskjold

Specialkonsulent

Direkte telefon: 3545 0304

E-mail: cr@itst.dk

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

IT- og Telestyrelsen

Holsteinsgade 63

DK-2100 København Ø

Telefon: 3545 0000

Fax: 3545 0010

E-mail: itst@itst.dk

www.itst.dk

Høringssvar vedrørende Udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

Som svar på IT- og Telestyrelsens e-mail af 30. oktober kan vi oplyse at Banedanmark har følgende bemærkninger vedrørende 900 MHz båndet:

Som der fremgår af høringsrapporten afsnit 5.5 har Banedanmark tilladelse til at anvende frekvenser mellem 881,7 – 882,7 MHz og 926,7 – 927,7 MHz hvori der også indgår guardbands. Frekvenserne bruges af S-baneradiosystemet til kommunikation mellem fjernstyringscentralerne og lokofører. Systemet er af afgørende betydning da det er en forudsætning for togdriften på S-banen.

I henhold til høringsrapporten vil forstyrrelser fra Banedanmarks anvendelse af disse frekvenser svare til de forstyrrelser som kan opleves fra andre GSM-systemer.

Der er derimod ingen omtale i høringsrapporten af det nye fordelingsforslags betydning for forstyrrelse af S-baneradiosystemet. Det er særdeles vigtigt at frekvenstilladelser til ændrede anvendelser af 900 MHz båndet sikrer at S-baneradiosystemet ikke forstyrres. Der savnes således dokumentation for at Telia vil kunne bruge de omkringliggende frekvenser til UMTS, jf. modellen i materialet, uden at forstyrre S-baneradiosystemet og derved S-togs driften. Dette skal ses i lyset af at andre lande forventer og oplever langt større forstyrrelser fra UMTS900 end fra GSM900. Vi opfordrer derfor til at der laves en teoretisk undersøgelse med efterfølgende målinger, og at dette indgår sammen med et krav om at S-baneradiosystemet ikke forstyrres, som betingelser i forbindelse med tilladelserne til den nye anvendelse.

Banedanmark kan selvfølgelig bidrage med tekniske oplysninger om S-baneradiosystemet.

Det fremgår tillige af høringsrapporten afsnit 5.6 at Banedanmark har fået udstedt tilladelse til frekvenserne lige under de omtalte frekvenser i 900 MHz båndet til GSM-R. Dette er i overensstemmelse med EU's Interoperabilitets direktiver, idet GSM-R er det fælles europæiske tog radio system. Systemet er planlagt idriftsat i Danmark primo 2012, og er af afgørende betydning og en forudsætning for den fortsatte togdrift. Det vil fra starten blive brugt til voice kommunikation mellem fjernstyringscentralerne og lokofører og senere til sikkerheds data i forbindelse med Banedanmarks ERTMS Signalprogram. Det er således af største vigtighed at GSM-R ikke forstyrres eller blokeres af f.eks UMTS900.

Der har hos andre baneforvaltninger, f.eks i Sverige og Finland, været udført undersøgelser der konkluderer at UMTS900 vil kunne give uacceptable forstyrrelser i deres GSM-R systemer med alvorlige negative påvirkninger af togdriften. En del af årsagen til at forstyrrelserne fra UMTS900 er så alvorlige, er den langt større båndbredde på den enkelte kanal. Problemet kan tilsyneladende kun løses ved begrænsninger og ændringer i begge systemer. Disse kunne for UMTS900 omfatte filtre i basisstationerne, begrænsninger i den udsårede effekt og begrænsninger med hensyn til placering i nærheden af banen. Der har som et yderligere tiltag været overvejet at indbygge filtre i de mobile GSM-R radioer. Dette er dog ikke i overensstemmelse med det nuværende Interoperabilitets direktiv. Der kan tilføjes at kapaciteten i GSM-R (19 kanaler) er visse steder marginal, især i forbindelse med sikkerheds data til Signalprogrammet. Det er således ikke muligt at acceptere at visse kanaler ikke kan bruges p.g.a. forstyrrelser. Hertil kommer at GSM-R kræver den specificerede dækning på 95 % af hver 100 m. Det vil være helt uacceptabel med områder hvor kommunikationen er forstyrret eller blokeret af f.eks UMTS900.

Vi opfordrer derfor til at der laves en teoretisk undersøgelse med efterfølgende målinger, og at dette indgår som betingelse i forbindelse med tilladelsen til den nye anvendelse sammen med et krav om at GSM-R systemet ikke forstyrres. Undersøgelsen kunne evt. ske i samarbejde med f.eks Sverige og Finland. Banedanmark kan selvfølgelig bidrage med tekniske oplysninger om GSM-R systemet.

Den aktuelle status for GSM-R i Danmark er at der er udført en detaljeret radioplanlægning, og at systemet er i udbud. Kontrakten forventes indgået forår 2010, hvorved yderligere detaljering af de tekniske oplysninger vil være mulig. Banedanmarks projekt omfatter dog ikke de mobile radio, som anskaffes af togoperatørerne.

Der skal påpeges at medens problematikken i forbindelse med S-baneradiosystemet kun forventes at være gældende i relativt få år i opstartsfasen af UMTS 900, vil problematikken for GSM-R sandsynligvis være gældende i UMTS900 systemets levetid, idet GSM-R påregnes at være i drift indtil efter 2030.

Med venlig hilsen

Kenneth Lau Rentius

Områdechef IT

IT & Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København
Att. Christian Rosenskjold
Mail: cr@itst.dk og ftf@itst.dk

Danish ICT and Electronics Federation

Høring over udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 Mhz-frekvensbåndene.

DI ITEK takker for høringsnotatet, som IT og Telestyrelsen har udsendt vedr. omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene.

En ændring af GSM-direktivet og en tilhørende kommissionsbeslutning fører til, at frekvenserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene, der i dag udelukkende må anvendes til 2G-mobiltelefoni (GSM), fremover også må anvendes til andre teknologier, herunder 3G-mobiltelefoni. DI ITEK bakker op om, at netop "teknologi-neutraliteten" er væsentlig for genanvendelsen og omfordeling af 2G-mobiltelefoni-frekvenserne. DI ITEK er imidlertid bekymret for, om det er relevant at opretholde samme dækningskrav til nye teknologier som "gamle" tilladelser. DI ITEK vil derfor anbefale, at de kommende tilladelser naturligvis skal dække Danmark rimeligt – men at det må være markedskræfterne der bestemmer hvor og med hvilke teknologier man kan og vil opnå den fulde dækning. Såfremt en tilladelse fra et selskab ikke dækker et givent område – må det formodes at andre tilladelser dækker disse områder. Således bør det ikke være et krav, at såfremt et selskab ønsker at udfase sit GSM-net og migrere kunder og tjenester til eksempelvis 3G, skal tilladelsesindehaveren ikke nødvendigvis opfylde dækningskravet på dette net i samme omfang – og i hvert fald ikke inden for samme tidsramme.

Vedr. varighed.

Af udkastet fremgår det, at i forbindelse med omfordelingen vil de tilladelser, hvis tilladelsesperiode udløber i 2011 og 2012, blive videreført. Derudover vil det blive varslet, at samtlige GSM- og DCS-tilladelser tilbagekaldes til 12. juni 2017 samtidig med udløbet af DCS1-4-tilladelserne. DI ITEK er bekymret for den forholdsvis korte tilbagekaldelsesdato – da 2017 ikke er en lang tidsfrist med tanke på de enorme investeringer og økonomiske forpligtelser som netop disse udrulninger vil medføre. DI ITEK ser gerne at disse tilladelser først tilbagekaldes tidligst i 2020.

Vedr. deling af infrastruktur.

DI ITEK er klar over, at det naturligvis ikke giver mening, at dele de eksisterende 2G net. Men med fremtidens tilladelser – og herunder de enorme økonomiske krav, der vil være til at "udrulle" nye teknologier – kunne DI ITEK forestille sig, at man i tilladelserne kunne få muligheden for at lave en "infrastruktur-udrulning" der kunne deles både imellem tilladelseshavere og ikke tilladelseshavere.

Postadresse/Postal address

1787 København V (+45) 3377 3377 itek@di.dk
Danmark itek.di.dk

Besøgsadresser/Visiting addresses

H.C. Andersens Boulevard 18 Sundkrogskaj 20
København V København Ø

DI ITEK står naturligvis til rådighed såfremt der er behov for uddybning af ovennævnte synspunkter.

Med venlig hilsen
John Kristensen

itek.di.dk

It- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

DSB's svar på høring vedrørende IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene m.v.

IT- og telestyrelsen har ved mail af 30. oktober 2009 anmodet om eventuelle bemærkninger til IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene.

DSB har følgende bemærkninger:

DSB har ikke umiddelbart bemærkninger til IT- og Telestyrelsens ønske om omfordeling.

DSB skal dog for god ordens skyld gøre opmærksom, at DSB S-togs kommunikation ligger i det af udkastet berørte frekvensområde 900 Mhz, som i materialet korrekt angives til at tilhøre Banedanmark og at Banedanmarks projekt med at omlægge DSB S-togs kilde til kommunikation er forsinket, hvilket vil sige at der dermed ikke bør ske en frigivelse af frekvenser til andres/andet brug inden dette projekt er afsluttet.

Med venlig hilsen

Vibeke Richter

**Koncern-
sekretariat & Jura**

26. november 2009

DSB
Koncernsekretariat & Jura
Sølvgade 40
DK-1349 København K

Mobil 24 68 49 30
www.dsb.dk

Afsender Vibeke Richter
Deres dato 30.10.2009

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

27. november 2009

Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 MHz- og 1800 MHz-frekvensbåndene som følge af ændringerne af GSM-direktivet og Europa-Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

Hi3G Denmark ApS (herefter "Hi3G") har ved e-mail af 30. oktober 2009 modtaget IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 MHz- og 1800 MHz-frekvensbåndene som følge af ændringerne af GSM-direktivet og Europa-Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (herefter "Udkastet").

Hi3G har følgende bemærkninger til Udkastet:

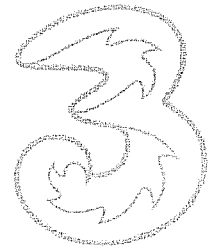
1 Markedet

Hi3G er enig med IT - og Telestyrelsen i, at der foreligger et konkurrencemæssigt problem i forbindelse med implementering af GSM-direktivet og Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz frekvensbåndene, idet Hi3G i modsætning til TDC, Telia og Telenor ikke er indehaver af frekvenser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene.

Vi har tidligere ansøgt om frekvenser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene, men har fået afslag, da der ingen ledige frekvenser er i disse bånd. Hi3G er derfor også enig i, at der består frekvensknaphed i såvel 900 som 1800 MHz frekvensbåndene.

Den foreslåede omfordeling vil imidlertid ikke sikre, at vi får tildelt frekvenser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene, idet de frekvensportioner, som efter det foreslåede skal tilbagegives, efter det oplyste vil skulle søges afsat igennem et offentligt udbud eller en auktion.

Af GSM-direktivet fremgår iøvrigt, at medlemslandene skal sikre, at det særskilt undersøges, om konkurrencen forvrides ved implementering af direktivet. Der skal således ved omfordeling af 900 MHz frekvensbåndet i forbindelse med, at dette bliver gjort teknologineutralt, tages stilling til, om omfordelingen forvrider konkurrencen på markedet for mobiltelefoni.

Omfordelingen tilsikrer imidlertid, at TDC, Telia og Telenor beholder frekvenser i såvel 900 som 1800 MHz frekvensbåndene, som herefter vil kunne anvendes til UMTS formål LTE og andre fremtidige teknologier.

Det er vor vurdering, at den foreslåede delvise tilbagegivelse af frekvenser og omfordeling medfører en diskriminering af Hi3G i strid med frekvenslovens § 21. Omfordelingen sikrer TDC, Telia og Telenor frekvenser til øget dækning ved udbredelse af 3G- tjenester, hvorimod Hi3G absolut ikke bliver sikret.

En omfordeling af frekvenserne i 900 MHz frekvensbåndet kan efter vor opfattelse kun gennemføres på klare, objektive og ikke-diskriminerende vilkår, hvis (i) hele frekvensbåndet inddrages i omfordelingen, (ii) omfordelingen ikke stiller den fjerde operatør ringere end de 3 andre operatører, (iii) omfordeling og tilgang for en ny udbyder, der kan gøre brug af 900 MHz frekvensbåndet, sker samtidig, og (iv) omfordeling sker forud for en auktion om 2,5 GHz-frekvensbåndet.

2 Tilbagekaldelse, placering i bånd, varighed m.v.

Vi forstår Udkastet således, at der allerede nu sker en delvis tilbagekaldelse af tilladelser og herefter en omfordeling. De nuværende tilladelser bliver revideret i form af tillæg til de eksisterende tilladelser, således at disse udløber 12. juni 2017. Styrelsen har bekræftet, at den på side 33 omtalte varsling ("Derudover vil det blive varslet...") sker inden 1. januar 2010. Vi går ud fra, at dette kommer til at fremgå af det endelige notat.

Placering i 900 MHz frekvensbåndet er (i) væsentlig af hensyn til kvaliteten af de tilbudte tjenester. Hi3G er enig i den af Styrelsen foreslåede placering i 900 MHz frekvensbåndet.

Størrelse/udstrækning af tildelte frekvensbånd er (ii) imidlertid også af stor betydning: Hvis en operatør får adgang til et frekvensbånd, der er smallere end, hvad der gælder for hver af de

Øvrige operatører, vil operatøren være dårligere stillet end disse med hensyn til kvaliteten af tjenesten. Den foreslåede frekvensstørrelse på 2x5 MHz i 900 MHz frekvensbåndet er betydelig mindre end de frekvenser, de nuværende operatører efter forslaget kommer til at råde over. En sådan opdeling af 900 MHz frekvensbåndet vil udgøre en diskrimination af den fjerde operatør.

Styrelsens forslag synes begrundet i, at denne diskrimination kompenseres af, at den nye tilladelse udstedes med varighed til den 12. juni 2032.

Værdien af denne kompensationsforanstaltning reduceres imidlertid i 2017, da den nye tilladelse allerede på dette tidspunkt vil blive flyttet til den øverste del af frekvensbåndet. Som Styrelsen selv anfører, er en flytning i frekvensbåndet forbundet med ikke uvæsentlige omkostninger.

En kompensationsforanstaltning som den anførte bør derfor som minimum blandt andet indebære, at der ikke sker nogen flytning i frekvensbåndet før 12. juni 2032.

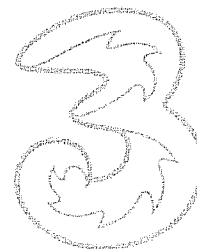
Vi er enige i, at varigheden af den nye tilladelse må være væsentlig længere end de eksisterende tilladelser samt, at der ikke stilles krav til dækning, hverken geografisk eller befolkningsmæssigt.

Endvidere er vi enig i, at teknologikravet i 900 MHz frekvensbåndet tidligst træder i kraft ni måneder efter tildeling af den nye tilladelse. Herved tages der i et vist omfang højde for det konkurrencemæssige problem om ligestilling for udbygning, idriftsættelse og anvendelse af 900 MHz frekvensbåndet til UMTS formål.

Ovenstående afhjælper ikke den konkurrenceforvridning, som omfordelingen kommer til at indebære.

Afhængigt af opgørelsesmetoden, mener vi, at en eventuel købesum for den nye tilladelse først bør forfalde til betaling på det tidspunkt, hvor licenserne tilbagekaldes og der dermed indtræder en betalingsforpligtelse for de tre øvrige licenshavere, dvs. 12. juni 2017. Dette vil sikre ligestilling mellem operatørerne.

3 Estimat af værdi ved harmonisering

Hi3G er ikke enig i, at overgangen til at udbyde 3G-tjenester i 900 MHz-frekvensbåndet har en værdi på omtrent 1 milliard kroner.

(i) Vi skal herved gøre opmærksom på, at købesummen ved den seneste sammenlignelige overdragelse, nemlig TDCs erhvervelse af DONGs fibernet, var væsentligt mindre.

(ii) Styrelsen har selv anført, at den skitserede model for omfordeling af 900 MHz-frekvensbåndet skal afhjælpe konkurrenceforvridning mellem eksisterende tilladelsesindehavere og udbydere, der i dag ikke har tilladelse til at anvende frekvenser i frekvensbåndet. Den værdi, som knytter sig til den anførte foranstaltning, har således angiveligt til formål at kompensere for den konkurrenceforvridende situation.

Det forhold, at den reelle værdi af overgangen til at udbyde 3G-tjenester i 900 MHz-frekvensbåndet må antages at være meget mindre end angivet i Udkastet, bør reflekteres ved en eventuel auktion, jf. nedenfor pkt. 4.

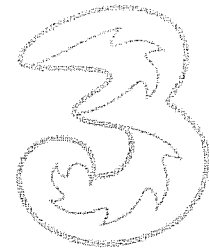
4 Omfordelingsmetode

De tre nuværende indehavere af frekvenser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene fik ved såkaldt "Beauty Contest" disse frekvenser tildelt uden at skulle erlægge betaling herfor. Afhændelse af den nye tilladelse i 900 MHz-frekvensbåndet vil efter nærmere beslutning fra videnskabsministeren ske enten ved auktion eller "Beauty Contest".

Vi har forstået, at såfremt auktionsformen vælges, vil der blive tale om en meget enkel auktionsmodel. Såfremt videnskabsministeren vælger, at afhændelse skal ske ved en auktion opnår de nuværende indehavere af 900 MHz frekvenser en væsentlig fordel, idet den nye operatør – i modsætning til de tre konkurrenter - må betale for tildeling af frekvenser. Det forhold, at disse tre operatører oprindeligt ikke skulle betale for tildelingen, og at de i øvrigt efter omfordelingen vil have en betydelig større andel af 900 MHz frekvensbåndet til brug for 3G tjenester, gør forskellen særlig markant.

Hi3G lægger til grund, at de 3 nuværende indehavere af 900 MHz og 1800 MHz tilladelser ikke får mulighed for at deltage i den kommende auktion eller "Beauty Contest".

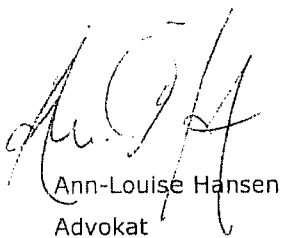
Vi mener, det videre bør lægges til grund, (i), at den afhændelse af 2 x 29,8 MHz, som skal finde sted i 2017, sker efter samme metode og regelsæt som den, der beslattes anvendt på afhændelse af 2 x 5 MHz, og (ii) at det vil være muligt for vinderen af den nye 900 MHz tilladelse at deltage i en auktion eller "Beauty Contest" i 2017 på lige fod med øvrige budgivere.

5 1800 MHz

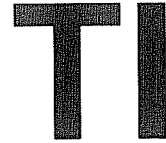
Vi er enig med Styrelsen i, at det er relevant at frigøre en frekvensmængde til en ny udbyder på 2 x 10 MHz herunder placeringen i båndet samt den skitserede varighed.

Herudover har vi de samme bemærkninger til værdi, varighed og konkurrence som angivet overfor vedrørende 900 MHz-båndet.

Med venlig hilsen,

Ann-Louise Hansen
Advokat

IT- og Telestyrelsen
Att.: Christian Rosenskjold
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

Sendt pr. e-mail: ftf@itst.dk og cr@itst.dk

27. november 2009
IMT/SUP

Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

IT- og Telestyrelsen har den 30. oktober 2009 fremsendt udkast i høring, som beskriver hvorledes styrelsen påtænker at omfordele tilladelserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene med det formål at leve op til de ændringer, der er gennemført i GSM-direktivet og som er indeholdt i Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene.

Telekommunikationsindustrien (TI) takker for muligheden for at deltage i høringen og fremsender hermed branchens bemærkninger til forslaget.

TI er overordnet helt enig i sigtet i de ændringer, som er gennemført på EU-niveau, idet vi finder det væsentligt at give mulighed for fuldt ud at udnytte mulighederne i nye mobilteknologier til gavn for forbrugerne og samfundet. Dette sikres gennem den teknologineutralitet i båndene, som bliver resultatet af de påtænkte forandringer i tilladelserne.

TI finder det også væsentligt at have for øje, at ændringerne skal gennemføres på en forholdsmæssig afpasset, ikke-diskriminerende og objektiv måde for at sikre, at der ikke som følge af ændringerne opstår konkurrenceforvridning i markedet.

TI finder, at forslaget om at frigøre spektrum på 2x5 MHz i 900 MHz-båndet og 2x10 MHz i 1800 MHz-båndet til brug for et udbud for operatører, som ikke i dag har tilladelser i båndene, formentligt vil være nødvendigt for at leve op til kravet om ikke at skabe konkurrenceforvridning i markedet, og kan på denne baggrund støtte forslaget. Det er TI's vurdering, at det efterfølgende udbud bør gennemføres som en auktion.

TI har også forståelse for den omfordeling af frekvenserne i eksisterende tilladelser, som styrelsen samtidig agter at gennemføre. Det sikrer dels, at der kan frigøres den nødvendige mængde frekvenser, dels at de enkelte operatørers tilladelser placeres, så der sikres en mere effektiv udnyttelse af båndene. TI

finder styrelsens argumentation og afvejninger i forbindelse hermed proportionale og rimelige.

IT- og Telestyrelsen understreger selv, at styrelsen efter proportionalitetsprincippet er forpligtet til at benytte den mindst indgribende foranstaltning i forbindelse med de ændringer, der skal gennemføres. I lyset heraf anser TI det dog på ingen måde dokumenteret eller godtgjort, at der er behov for som led i omfordelingen at tilbagekalde samtlige GSM- og DCS-tilladelser den 12. juni 2017 samtidig med udløbet af DCS 1-4-tilladelserne. Et simpelt ønske om synkronisering af udløbstidspunkter for de forskellige tilladelser kan på ingen måde retfærdiggøre et så væsentligt skridt som at tilbagekalde alle eksisterende tilladelser. Styrelsen kan ret enkelt i forbindelse med de nødvendige ændringer i øvrigt i tilladelserne tilpasse udløbstidspunkterne, så der er den ønskede sammenhæng.

Konsekvenserne af at hjemkalde alle tilladelserne - på nær de to nye tilladelser i 900 og 1800 MHz-båndet - er ganske voldsomme. Det vil nemlig medføre en stor usikkerhed for de bestående operatører om hvilke frekvenser, de har til rådighed efter 2017 og på hvilke vilkår. Denne usikkerhed vil betyde, at operatørerne vil være meget tilbageholdende med at investere væsentligt i yderligere udbygning af mobilnettene før efter 2017. En sådan udvikling vil være skadelig for forbrugerne og samfundsudviklingen i øvrigt, og vil være helt i modstrid med de politiske ønsker, der er om at udbrede mobilt bredbånd til hele landet.

Forslaget fra IT- og Telestyrelsen går på dette punkt derfor fuldstændig på tværs af den politiske dagsorden som bl.a. afspejler sig i kommissoriet for Højhastighedskomiteen, der forventes inden jul at fremkomme med sine forslag om, hvorledes udbredelsen af højhastighedsbredbånd kan fremmes bedst muligt.

Det er derfor efter TI's opfattelse helt afgørende, at styrelsens forslag ændres på dette punkt.

Den bedste og enkleste løsning, vil være at undlade at tilbagekalde de eksisterende tilladelser. En ønsket synkronisering af udløbstidspunkter kan sikres alene ved at ændre tidspunkterne i de enkelte tilladelser i forbindelse med de ændringer, der i øvrigt skal gennemføres i tilladelserne i forbindelse med indførelsen af teknologineutraliteten.

Styrelsen har søgt at begrunde tilbagekaldelsen af tilladelserne med henvisning til bemærkninger i 1996-mobilloven, idet det fremføres, at implementeringen af teknologineutralitet udgør et særligt forhold, som kan medføre at IT- og Telestyrelsen kan tilbagekalde tilladelserne. Angiveligt vil teknologineutraliteten efter styrelsens opfattelse medføre, at der forventeligt altid vil være kunder og tjenester i båndene, hvorfor kriterierne for at tilbagekalde tilladelserne ikke vil kunne opfyldes.

At dette skulle kunne udgøre et problem i forhold til bemærkningerne i 1996-mobilloven, står ikke TI klart. Sigtet i mobillovens bemærkninger er, at tilladelser uanset udløbsbestemmelser, ikke skal kaldes tilbage, hvis frekvenserne anvendes af et mobilnet med et solidt kundegrundlag og med et bredt udvalg af gode og billige mobiltjenester, og som udviser en god frekvensøkonomi.

Det forhold at styrelsen nu vurderer, at en situation som beskrevet i mobillovens bemærkninger, vil være sandsynligt også i fremtiden, bør ikke kunne føre til en beslutning om at tilbagekalde tilladelserne. I så fald handler man direkte i modstrid med sigtet i lovens bemærkninger, hvilket TI ikke kan støtte.

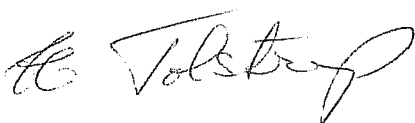
Såfremt IT- og Telestyrelsens forslag om at tilbagekalde tilladelser beror på en opfattelse af, at der på sigt kan opstå en konkurrenceforvridning mellem bestående operatører og den/de nye operatører i båndene, når der sker en endelig udfasning af GSM-tjenesterne, fordi de bestående udbydere så vil have de frekvenser, som anvendes til GSM-tjenester til rådighed for andre teknologier, vil en alternativ løsning kunne være baseret på følgende:

- a) Tidspunktet for tilbagekaldelse af bestående tilladelser varsles til 2022, hvor GSM-tjenesterne vurderes til i væsentlig grad at være udfaset.
- b) På dette tidspunkt tilbagekaldes hos de bestående operatører frekvenser i 900 og 1800 MHz-båndene på nær 2X5 MHz i 900 MHz-båndet og 2X10 MHz i 1800-båndet hos hver operatør, så alle tilladelsesindehavere således står tilbage med 2x5 MHz i 900-båndet og 2x10 MHz i 1800-båndet.
- c) De således frigivne frekvenser tildeles på ny ved en auktion, som alle udbydere har mulighed for at deltage i.

TI skal afslutningsvis foreslå, at styrelsen i forbindelse med de ændringer, der gennemføres i de eksisterende tilladelser sikrer, at der ikke i tilladelserne vil være bestemmelser, som hindrer operatørerne i at indgå samarbejde om infrastrukturudbygning baseret på netdeling. I lyset af det politiske ønske om en hurtig udbredelse af mobilt bredbånd også i områder med spredt bebyggelse vil det kunne være hensigtsmæssigt at operatørerne ikke er hindret i at fællesudnytte infrastrukturen, hvis de enkelte operatører ser muligheder i dette.

Telekommunikationsindustrien deltager naturlig gerne i afklarende og uddybende drøftelser, såfremt ITST måtte have ønske herom.

Med venlig hilsen

Ib M. Tolstrup
Direktør

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
København Ø

sendes alene som mail til ftf@itst.dk

27. november 2009

jhau

Høring over udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene.

IT- og Telestyrelsen har den 30. oktober sendt et omfattende materiale i høring, som indeholder styrelsens forslag til, hvorledes ændringerne i GSM-direktivet og Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene skal gennemføres i Danmark.

TDC fremsender hermed sine bemærkninger til forslaget. Indholdet i TDC's høringssvar kan summeres i følgende hovedpunkter:

- 1) TDC finder – på nær et enkelt punkt – styrelsens forslag til omfordeling af spektrum omfattet af tilladelser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene velafbalanceret og proportional.
- 2) TDC anser ikke en tilbagekaldelse af eksisterende tilladelser i 900 MHz og 1800 MHz båndene for hverken påkrævet eller mulig, og kan derfor ikke støtte denne del af styrelsens forslag.
- 3) TDC foreslår i stedet at tilbagekaldelsen af eksisterende tilladelser undlades subsidiært gennemføres som en delvis tilbagekaldelse i 2022.

Der redegøres nedenstående for de overvejelser, som har ført TDC frem til ovenstående hovedkonklusioner.

Generelle overvejelser

TDC har for sine bemærkninger overordnet lagt til grund, at ændringsdirektivet pålægger medlemsstaterne at sikre, at der ikke ved gennemførelsen af direktivændringen sker en forvridding af konkurrencen på de berørte mobilmarkeder.

TDC A/S
Teglholmegade 1
0900 København C
Tlf. 80 80 80 80

Jura og Regulering
Public Affairs
Teglholmegade 1
0900 København C
Tlf. 66 63 73 20

Internet:
www.tdc.dk
E-mail:
jhau@tdc.dk

Hertil kommer, at der ved en eventuel omfordeling af allerede udstedte tilladelser skal tages hensyn til, at der fortsat skal kunne udbydes GSM-tjenester i frekvensbåndet, hvilket indebærer, at omfordelingen ikke må lægge unødvendige hindringer i vejen for den fortsatte drift af GSM-nettene eller ubegrundet tvinge udbydere til at udfase teknologien.

Endelig er lagt til grund at proportionalitetsprincippet gælder ved valget mellem forskellige frekvensadministrative metoder, således at IT- og Telestyrelsen til enhver tid skal gøre brug af det mindst indgribende middel, som er egnet til at afhjælpe den konkrete frekvensknaphedssituation.

Med baggrund i disse forudsætninger er det TDC's opfattelse, at styrelsens forslag om, at der til brug for et udbud frigøres 2x5 MHz i 900-båndet og 2x10 MHz i 1800-båndet, er velbegrunder og proportional. I lyset af at der ikke planlægges pålagt de nye tilladelser noget dækningskrav, er det TDC's opfattelse, at udbuddet herefter alene meningsfyldt vil kunne foregå som en auktion.

I lyset af de konkurrencemæssige konsekvenser ved at gennemføre teknologineutralitet i båndene finder TDC det forståeligt, at ITST foreslår, at de eksisterende tilladelseshavere ikke kan deltage i auktionen om 2 x 5 MHz i 900 MHz-båndet. TDC finder det tvivlsomt, om konkurrencesituationen i 1800 MHz-båndet på samme måde begrunder, at de eksisterende tilladelseshavere ikke kan deltage i auktionen om de 2 x 10 Mhz. TDC skal derfor opfordre ITST til at genoverveje denne del af forslaget.

TDC anmoder IT- og Telestyrelsen om at bekræfte, at formuleringen om at de nye teknologineutrale tilladelser først må anvendes til kommercielt udbud af tjenester fra den 1. september 2011 tilsigter, at frekvenserne inden denne dato kan anvendes til test og forsøgsdrift med nye teknologier.

Tilbagekaldelse af eksisterende tilladelser

IT- og Telestyrelsen foreslår, at eksisterende tilladelser tilbagekaldes med virkning fra 12. juni 2017 med henblik på, at der skal ske et genudbud af de tilbagekaldte tilladelser.

Det er TDC's opfattelse, at der ikke på det foreliggende grundlag ses at være hjemmel til at foretage en sådan tilbagekaldelse.

Den af styrelsen skitserede løsning vil utvivlsomt medføre en konkurrencefordel for den nye udbyder, der som den eneste får en tilladelse frem til 2032, og dermed får fuld sikkerhed og viden om sit forretningsgrundlag i hele perioden fra auktionen og frem til 2032. Hvorimod operatører med eksisterende tilladelser får en meget væsentlig usikkerhed om deres grundlag ved at alle tilladelser tilbagekaldes i 2017 med henblik på et nyt udbud. Dette giver en skævhed i vilkårene på markedet, som efter TDC's opfattelse ikke kan være

foreneligt med de kriterier EU har sat op for gennemførelsen af ændringerne på frekvensområdet.

Samtidig vil tilbagekaldelsen af tilladelser være helt ødelæggende for investeringslysten hos de etablerede udbydere, der næppe under disse omstændigheder vil investere væsentligt i udbygningen af nye infrastruktur eller nye teknologier før efter 2017 på grund af usikkerheden om vilkårene for udbyderen efter 2017. En rimelig sikkerhed omkring vilkårene i en passende periode er en væsentlig forudsætning for at gennemføre store investeringer ikke mindst i infrastruktur. Denne sikkerhed vil fuldstændig forsvinde ved en tilbagekaldelse af eksisterende tilladelser. Et sådant tiltag vil derfor være helt i strid med den politiske dagsorden, hvor ønsket til operatørerne netop er at gennemføre investeringer i nye mobile teknologier med sigte på at øge udbredelsen af mobilt bredbånd.

Det forekommer for TDC helt ubegribeligt, at IT- og Telestyrelsen på nuværende tidspunkt vil kalde samtlige eksisterende tilladelser i de helt afgørende frekvensbånd tilbage i 2017 samtidig med, at videnskabsministeren gennem nedsættelsen af højhastighedskommissionen og udformningen af dets kommissorium har signalleret hvilken betydning han tillægger en hurtig udbredelse af yderligere bredbåndsinfrastruktur, herunder mobilt bredbånd.

Udover at en tilbagekaldelse af eksisterende tilladelser vil sende et helt forkert politisk signal til operatørerne, forekommer det på ingen måde dokumenteret eller blot sandsynliggjort, at forslaget i øvrigt er proportionalt og velbegrundet i situationen.

TDC finder derfor, at styrelsen forslag til omfordeling må ændres på dette ene punkt.

IT- og Telestyrelsen gør sig i høringsudkastet en række overvejelser, herunder to estimater vedr. tidspunktet for udfasning af GSM-teknologien. Selvom ITST fornuftigt konkluderer, at det ikke er muligt for styrelsen at angive, hvornår tilladelsesindehaverne vil udfase anvendelsen af GSM-teknologien, idet dette først og fremmest afgøres af udbydernes forretningsplaner, kan det være nærliggende at tro, at styrelsens valg af 2017 for tilbagekaldelse af tilladelser har sammenhæng med at styrelsen vurderer, at GSM-teknologien i al væsentligt vil være udfaset på dette tidspunkt.

Det er imidlertid ikke TDC's vurdering, at GSM vil være udfaset i 2017. Det er korrekt, at en stor procent-del af både telefoner og data-modems i Danmark i 2017 også vil understøtte UMTS2100, men der vil stadig være en ikke ubetydelig andel af telefonerne, som kun understøtter 2G, bl.a. blandt de helt unge og ældre samt dele af erhvervsmarkedet. En anden gruppe at tage hensyn til er in-bound roamere. Det kan ikke tages for givet, at afviklingstakten for GSM vil være den samme i alle lande, end ikke indenfor EU. Der vil således stadig

være behov for GSM kapacitet både på 900MHz og 1800MHz i en årrække efter 2017.

Det skyldes også, at der er et ganske betydeligt antal M2M (Machine-to-machine) devices i markedet. For TDC's vedkommende p.t. ca. 300.000 og dette tal vil være i fortsat vækst. Dette er f.eks. el-målere, alarm-anlæg, fjernstyrings-kontroller m.m. Dvs. anvendelsesområder der kun har behov for begrænset datakapacitet, men stabilitet og tilgængelighed. Der er således ingen tegn på, at disse devices også vil få UMTS2100 understøttelse. Hertil kommer, at GSM900 også har den vigtige funktion i byer at yde såkaldt indoor dækning, dvs. dækning i vinduesløse rum som f.eks. korridorer og elevatorer samt kældre. Selv i områder, hvor der findes god UMTS2100 dækning, er det GSM900, som bidrager til de sidste indendørs dækningsprocenter. Endelig er det TDC's vurdering, at etablering af det fælleseuropæiske eCall system vil medføre, at der i en ukendt årrække frem vil være køretøjer (personbiler og lastvogne) udstyret med eCall baseret på kommunikation over GSM på de danske veje.

Alt i alt ser TDC derfor et GSM behov for i hvert fald yderligere 5 år efter 2017 dvs. mindst indtil 2022.

Styrelsens argumentation om at indførelsen af teknologineutraliteten i sig selv udgør et særligt forhold, som med henvisning til bemærkninger i 1996-mobilloven kan begrunde en tilbagekaldelse af eksisterende tilladelser forekommer at være ganske uklar og usammenhængende.

Sigtet i bemærkningerne til 1996-mobilloven er at tydeliggøre, at frekvenstilladelser, der anvendes med et solidt kundegrundlag og med et bredt udvalg af gode og billige tjenester, og som samtidig udviser en god frekvensøkonomi i praksis ikke vil blive tilbagekaldt.

Efter styrelsens opfattelse vil indførelse af teknologineutralitet i tilladelseerne føre til, at der forventeligt altid vil være kunder og tjenester i tilladelseerne som anført i 1996-loven, og at de derfor næppe vil kunne tilbagekaldes i fremtiden, hvorfor ITST finder det nødvendigt at gøre det nu.

Det forekommer TDC ganske i strid med sigtet i lovbemærkningerne, at styrelsen vurderer, at en situation som tilsyneladende opfylder alle kriterierne i 1996-loven til at en tilladelse i praksis ikke kan tilbagekaldes, nu i stedet netop fører til, at den tilbagekaldes.

Det forhold, at det kan være vanskeligt at tilbagekalde tilladelseerne efter indførelsen af teknologineutraliteten kan og skal efter TDC's opfattelse ikke lægges udbyderne til last. Dette i sig selv kan heller ikke udgøre et tilstrækkeligt grundlag for en tilbagekaldelse.

Den enkleste og bedste ændring af dette forslag vil derfor være, at styrelsen undlader at tilbagekalde de eksisterende tilladelser. Såfremt der i stedet sikres en synkronisering af tilladelsernes udløb i forbindelse med den omfordeling af frekvenser, der skal gennemføres, bør dette være en fuldt tilstrækkelig løsning, som samtidig lever op til kravet om at styrelsen skal benytte sig af den mindst indgribende foranstaltning.

Hvis IT- og Telestyrelsens forslag om at tilbagekalde tilladelser baserer sig på en opfattelse af, at der på meget langt sigt kan opstå en potentiel konkurrenceforvridning mellem bestående operatører og en ny operatør i båndene, når der sker en endelig udfasning af GSM-tjenesterne, fordi bestående udbydere så vil have de frekvenser, der anvendes til GSM-tjenester til rådighed for andre teknologier, vil en alternativ løsning kunne være baseret på følgende:

- a) Tidspunktet for tilbagekaldelse af bestående tilladelser varsles til 2022, hvor GSM-tjenesterne vurderes til i væsentlig grad at være udfaset.
- b) På dette tidspunkt tilbagekaldes i eksisterende tilladelser frekvenser i 900 og 1800 MHz-båndene på nær 2x5 MHz i 900 MHz-båndet og 2x10 MHz i 1800 MHz-båndet for hver enkelt operatør.
- c) De således frigivne frekvenser tildes på ny ved en auktion, som alle udbydere har mulighed for at deltage i.

En sådan løsning vil sikre, at alle operatørerne har samme sikkerhed for at have 2x5MHz og 2x10 MHz til rådighed i båndene i perioden frem til 2032. Samtidig vil alle operatører på lige fod kunne erhverve supplerende frekvenser i de to bånd ved en auktion i 2022. Herved vil også potentielle, teoretiske konkurrenceforvridningsmuligheder i markedet være effektivt fjernet ligesom det har sikret de bestående operatører rimelig mulighed for at afvikle de eksisterende GSM-aktiviteter.

Netdeling og -samarbejde

TDC finder det afgørende, at styrelsen i forbindelse med omfordelingen sørger for, at mulighederne for netdeling/netsamarbejde ikke er særligt reguleret i tilladelserne. TDC ser derfor gerne, at det sikres, at der ikke vil være regulering, der forhindrer operatørerne i at indgå samarbejde baseret på netdeling/samarbejde på 900 og 1800MHz på samme vis som i det kommende udbud for 2,5GHz frekvenserne. Specielt med sigte på det politiske ønske om øget udbredelse af mobilt bredbånd også i mere spredte bebyggelser, vil det kunne være et væsentligt bidrag, hvis operatørerne får mulighed for at indgå i samarbejder, hvor man fuldt ud kan fællesudnytte infrastruktur og derfor ikke nødvendigvis baserer sig på opbygning af særskilte net.

Derudover bør rammerne for netdeling også belyses konkurrenceretligt, således at konkurrenceretlige usikkerheder ved netdeling minimeres.

6

Øvrige ændringer

TDC har ikke bemærkninger vedr. de øvrige ændringer af mere praktisk og harmoniseringsmæssig art, som styrelsen foreslår i sit høringsudkast under pkt. 10.

Venlig hilsen

Jens Hauge
Chefkonsulent

66 63 73 20

Christian Rosenskjold

Fra: Suzan Krohn Crawford på vegne af I-FRE - enhedspostkasse
Sendt: 27. november 2009 16:10
Til: Christian Rosenskjold
Cc: Søren Johansen; Pernille Springborg; Tine Meyer; I-MOB - 900-1800
Emne: VS: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Rød
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1140000>
SJ: -1

Fra: Martin Salamon [<mailto:MSA@fbr.dk>]
Sendt: 27. november 2009 16:06
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Cc: Pia Saxild
Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

Forbrugerrådet støtter en hurtig implementering af omfordelingen og justeringen af vilkår for 900 og 1800 MHz frekvensbåndene, således at den videre udrulning af 3G og LTE i hele Danmark kan ske med mindst mulig forsinkelse.

Det er ligeledes af central betydning for en accelereret udbygning, at det bliver muligt for alle operatører at erhverve andele af begge bånd, således at konkurrence-presset opretholdes til fordel for forbrugerne.

Med venlig hilsen

Martin Salamon
Økonom / Senior Economic Adviser
Forbrugerrådet
Tlf. direkte: +45 7741 7729
Mobil: +45 4194 7905
E-mail: msa@fbr.dk

TÆNK FORBRUGERRÅDET
Danish Consumer Council
Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K, Danmark

Forbrugerrådet er en uafhængig interesseorganisation, der varetager alle forbrugeres interesser over for erhvervslivet og myndighederne. Forbrugerrådet udgiver TÆNK, Danmarks uafhængige forbrugermagasin. Se mere på www.fbr.dk og www.taenk.dk.

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

Telia Danmark
Filial af Telia Nättjänster
Norden AB, Sverige
Holmbladsgade 139
2300 København S
Tlf.: 82 33 70 00
Fax: 82 33 70 09
CVR-nr.: 20 36 79 97
www.telia.dk

Høring over udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene mv.

SIDE

1 (8)

DATO

27. november 2009

IT- og Telestyrelsen (ITST) har den 30. oktober 2009 iværksat høring over styrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 MHz- og 1800 MHz-frekvensbåndene som følge af ændringerne af GSM-direktivet og Europa-Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene mv.

Telia henholder sig til høringssvar fra Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI) og fra DI/ITEK. Herudover skal Telia afgive følgende bemærkninger til den påtænkte omfordeling af frekvensbåndene, tilladelsesjustering og åbning for anvendelse til anden teknik og tjeneste end GSM.

Indledningsvis konstaterer Telia, at ITSTs udkast afspejler en dedikeret indsats for at håndtere en usædvanlig kompleks sag, hvor der i det store og hele er sket en afdækning af de fleste relevante markedsmæssige og retlige forhold. Telia kan på grundlag af erfaringerne fra de senere års bestræbelser på at etablere en operatøraftale om omfordeling af 900/1800-frekvensbåndene klart anerkende, at ITST forfølger saglige og relevante formål og tilstræber en proportional håndtering, som langt hen ad vejen realiseres. Telia skal også anerkende, at ITST med udkastet har tilvejebragt et godt udgangspunkt for en senere afgørelse med operationel løsning, som bæres af sund pragmatisme og hensynet til det politiske mål om at placere Danmark blandt de fremmeste IKT-nationer..

Telia må imidlertid konstatere, at den foreslåede løsning ifølge ITSTs udkast på enkelte områder savner tilstrækkelig proportionalitet, men at der med forholdsvis små ændringer er mulighed for alligevel at opnå en bedre afbalanceret løsning. Endvidere er det skuffende, at udkastets løsning lægger op til en langvarig udskydelse af frekvensbåndenes brug til UMTS/3G eller LTE. Telia må også konstatere, at der ikke sker afmontering af risikoen for, at den kommende 2,5 GHz auktion belaster operatørernes forretning mere end nødvendigt. Telia forstår rationalet bag ITSTs tidsrækkefølge og en stilstandsperiode, herunder især hensynet til en eventuel ny netoperatør under etablering, men skal kraftigt opfordre ITST til at fremskynde processen mest muligt. Den foreliggende tidsplan fremmer ikke ligefrem de politiske ønsker om forbedret bredbåndsdækning i Danmark.

1. ad selve reallokeringen/omfordelingen

Telia kan grundlæggende anerkende oplægget til omfordeling, da den foreslåede nye fordeling er den eneste realistisk mulige, hvis refarming skal muliggøres efter ITSTs tidsplan eller en fremrykket tidsplan.

For Telias vedkommende betyder ITSTs oplæg, at et Telia 900 MHz net skal demonteres og de tilbageblevne frekvenser og udstyr reallokeres i ny netplan med henblik på at sikre den nødvendige kapacitet i nettet. Nye basisstationer skal formentlig etableres og straksafskrivninger må forudses. Det betyder i sig selv, at Telia får de største omkostninger til ny netplan blandt de etablerede 2G operatører, idet de andre alene vil skulle foretage mindre justeringer. Telia må konstatere, at Telia blandt de nuværende GSM900-netoperatører får hovedbyrden ved at omlægge frekvensanvendelsen og ændre netplan flere gange i de kommende år. Omkostningerne anslås til at andrage ca. 8 millioner DKK uden at medtage investering i nye sites og straksafskrivninger. Denne byrde er Telia principielt indforstået med at påtage sig, hvis ellers tilladelsesforholdene ændres på proportional måde og hvis refarming fremrykkes.

Telia får endvidere med den anviste placering i 900 MHz frekvensbåndet også et problem med P- og E-kanalerne, idet en ikke ubetydelig kundemængde råder over GSM-mobiltelefoner, der kun kan anvende den type kanaler, Telia får tildelt færrest af. Telia vil med forslaget skulle aflevere frekvenser i P-GSM, hvilket kan betyde at potentielt 40.000 kunder kan blive ramt, fordi deres håndsæt ikke kan håndtere E-GSM og de tilbageværende P-GSM frekvenser ikke er tilstrækkelige til at sikre fornøden kapacitetsmæssig landsdækning med P-GSM. Udskiftning af håndsæt for Telias regning kan blive nødvendig i et større omfang – ikke blot hos Telia og Call me, men også hos DLG Tele og andre tjenesteudbydere i Telias net. Også denne byrde kan Telia påtage sig under de anførte forudsætninger.

Telias placering i 900 MHz-frekvensbåndet efter oplægget giver Telia de frekvenser, hvorpå Banedanmark opererer i Københavnsområdet, med den indskrænkning, at Telia skal respektere Banedanmarks brug. Det betyder, at de pågældende frekvenser umiddelbart må anses som uden værdi i Københavnsområdet (S-togs området + en bufferzone). Telia skal i denne forbindelse opfordre ITST til at sikre sig, at Banedanmarks detaildokumentation for Banedanmarks anvendelse af de pågældende frekvenser gøres tilgængelige af hensyn til Telias radionetplanlægning.

Det oplyses i afsnit 5.5, at tilladelserne til Banedanmark udløber i 2012, men at Banedanmark formentlig ikke er klar til at flytte før udgangen af 2014. Det noteres særskilt, at der ikke gives nogen garanti for at Banedanmark stopper brugen af frekvenserne ved udgangen af 2014. Imidlertid gør det ikke den store forskel, hvis

tilladelse kun løber til 2017, for det er næppe på nogen måde rentabelt at basere netplanlægningen på nogle frekvenser, man ikke kan påregne at disponere over i mere end 2½ år. Uden for Københavnsområdet er der en anvendelsehorisont på 5½ år på disse frekvenser, og det giver mere mening ud fra en netplanlægningstilgang – om end ikke ud fra investeringshensyn.

Usikkerheden omkring Banedanmarks brug af frekvenserne efter tilladelsens udløb sammenholdt med den begrænsede varighed af tilladelse gør, at der ikke kan forventes nogen effektiv udnyttelse af dette – begrænsede - frekvensspektrum.

2. ad tilbagekaldelse af de nuværende GSM/DCS-tilladelser (tilladelsens varighed)

For den/de nye operatører i frekvensområderne løber tilladelse til 2032. Det kan begrundes i ønsket om at sikre en fornuftig investeringshorisont. Samtidig er det også klart, at det sikrer provenu til staten, idet jo længere tilladelsesperiode, jo større værdi. En tilladelsesperiode, der kun gik til 2017, ville betyde, at de nye tilladelse måtte forventes at indbringe yderst beskedne beløb til statskassen.

Telia noterer sig ITSTs oplæg til en tilbagekaldelse 12. juni 2017 af de eksisterende tilladelse. Telia er enig i, at hjemlen til tilbagekaldelse skal søges i den daværende lov om mobilkommunikation, § 5, men er (jf. forarbejderne til bestemmelsen) ikke overbevist om, at der foreligger utvivlsom hjemmel. Telia vil dog - uanset denne opfattelse - ikke modsætte sig en tilstrækkelig proportional løsning, der tilgodeser de afgørende hensyn til netoperatørerne.

Telia kan tiltræde ITSTs vurdering, at en synkroniseret tilbagekaldelse er hensigtsmæssig (omend næppe nødvendig); men efter Telias opfattelse er der ikke argumenteret overbevisende for, at dette skal ske allerede i 2017. En udfasning af GSM-tjenester forventes i perioden 2015-2020 (jf. udkastets afsnit 3.3); men ITSTs oplæg er knyttet an på en antagelse (jf. afsnit 7.2, side 36) om, at en GSM-udfasning er mulig allerede i 2017. Telia har ikke grundlag for at tilslutte sig ITSTs vurdering af udviklingen på området for mobiltelefoner og tidspunktet for GSM-udfasning er langt fra entydigt. ITSTs hovedargument for 2017 synes at være det følgende: at ”tilladelsesindehaverne alt andet lige har haft fornøden mulighed for at afskrive de fornødne investeringer og opnå en rimelig forrentning af den investerede kapital i 2G-nettene”. Telia finder generelt argumentet tvivlsomt og for Telias vedkommende lodret forkert. Telias GSM-tilladelse fra 2001 udløber, med forventet forlængelse i 2011, først i 2021. I modsætning til GSM1- og GSM2-tilladelsesindehaverne (1992-2017) får Telia med ITSTs løsningsoplæg en kortere årrække (2001-2017) til forrentning og, og løsningen indebærer en så stor konkurrenceforvriddning, at oplægget om tilbagekaldelse umiddelbart savner proportionalitet. Hertil kommer, at Telia ekstraordinært skal

foretage en straksafskrivning af investeringerne i det ene GSM900-net. Da sigtet med at bringe nye operatører ind er begrundet i konkurrence, forekommer det ejendommeligt, at de eksisterende 2G operatørers tilladelser alle ifølge forslaget skal udløbe i 2017. Det har en konkret konkurrenceforvridende effekt for Telia, idet Telia – for etableringen og vedligeholdelsen af to GSM900-net alene får henholdsvis 10 og 16 år til forrentning og afskrivning af disse, hvorimod TDC og Telenor får ca. 25 år og den nye operatør over 20 år.

For de tre nuværende tilladelsesindehavere vil tilbagekaldelse i 2017 herudover bidrage til, at forrentning og afskrivning af de nødvendige UMTS/3G eller LTE-investeringer skal ske over perioden 1. oktober 2011-12. juni 2017, hvilket er et usædvanlig kort tidsrum, hvis investeringen skal hænge sammen – og det bliver ikke muligt med så kort varighed som 2017. Den forudsatte migrering fra 2G til 3G vil næppe ske med det forudsatte tempo, hvis de omhandlede tilladelser og frekvensportioner skal nyfordeles efter 2017

Oven i dette billede, der klart viser, hvorledes Telia stilles ringere, skal yderligere tillægges, at datoen 2017 generelt er konkurrenceforvridende imellem de eksisterende operatører og den/de nye. Den/de nye kan investere i den nye teknologi og forudse en investeringshorisont på over tyve år. De eksisterende kan alene se 5½ år frem, idet alle deres frekvenser herefter kommer i udbud.

Det betyder for det første at en ansvarlig ledelse vil være tilbageholdende med at investere i et net, hvor man reelt ikke kan forvente at få investeringen hjem på grund af løbetiden – som en yderligere risiko oven i den almindelige forretningsmæssige. Det betyder for det andet, at der vil være betydelig tilbageholdenhed med det teknologiskifte, som tilstræbes med refarming – og visionerne om højhastighedssamfundet kan skrinlægges, for så vidt angår mobilt bredbånd. Det er simpelthen ikke en måde til at sikre et stabilt og attraktivt investeringsklima.

Efter Telias opfattelse – såfremt man fastholder i konkurrencens navn at give ulige konkurrencevilkår med hensyn til løbetid – er alt andet end 10 års løbetid fra tidspunktet for indførelsen af teknologineutralitet uacceptabelt ud fra et investeringssynspunkt.

I forhold til den nye tilladelsesindehaver ses der efter Telias opfattelse ikke argumenteret overbevisende for, at tilladelsens varighed skal være fra 1. januar 2011 med varighed frem til 12. juni 2032 (2017 + 15 år). Telia skal foreslå, at den nye tilladelse udstedes med varighed ligeledes til tidligst 2021, hvilket giver en passende investeringshorisont. Det bemærkes i denne forbindelse, at TDC og Telenor ganske vist må anses at have genvundet deres GSM-netinvesteringer under de nuværende tilladelser fra 1992, men begge selskaber har utvivlsomt en berettiget forventning om uhindret varighed frem til 2022.

Herefter kan den ønskede symmetri ske ved afhændelse af samtlige portioner i 900 MHz frekvensbåndet i stedet for den foreslåede nyfordeling i 2017 af kun de bestående netoperatørers frekvensportioner. Telia antager, at tilladelserne herefter vil få varighed fra 2021 til 2036, eller 2022 til 2037.

FORTROLIGT AFSNIT: Givet en forlænget investeringshorisont som foreslået af Telia, er Telia selvsagt særdeles interesseret i at opgradere og tilpasse GSM/DCS-mobilnettene til landsdækkende højhastigheds 3G/LTE-net. I givet fald vil de følgende 5 år kræve investeringer i mobilnetudstyr og transmissionsudstyr, som anslås til at udgøre mere end [REDACTED] DKK. Hertil kommer, at der på tidspunktet for udfasning af 2G/GSM må påregnes omkostninger til at tilbyde en betydelig mængde kunder (forventeligt [REDACTED]) nye håndsæt – svarende til en anslået omkostning på hen ved [REDACTED] DKK.

Telia skal på denne baggrund opfordre ITST til at ændre tilbagekaldelsestidspunktet for de eksisterende GSM/DCS-tilladelser til tidligst 1. marts 2021, dog helst 2022 for at sikre fortsat påregnelig regulering som investeringsgrundlag.

3. ad tidspunktet for ”refarming”, dvs. anvendelse af 900 og 1800 MHz frekvensbåndene til andre tjenester end 2G/GSM-tjenester

Ifølge ITST-udkastet forventes nye 900 og 1800 MHz-tilladelser udstedt 1. januar 2011, hvorefter samtlige netoperatører/tilladelsesindehavere skal respektere 9 måneders karenstid eller ”stilstand”, inden den egentlige ”refarming” kan påbegyndes. Telia og andre tilladelsesindehavere må derfor påregne at skulle afvente 1. oktober 2011, førend eventuelt etableret sende/modtageudstyr idriftsættes. ITSTs løsningsmodel er på dette område klart utilstrækkelig, jf. Telias indledende bemærkninger ovenfor.

Det findes meget uambitiøst, at ITST først vil åbne for transformationen til ny teknologi for bredbånd i 4. kvartal 2011. Det begrundes i, at der først kan udstedes tilladelser til den/de nye operatør(er) pr. 1. januar 2011 og at der skal være en karens- eller stilstandsperiode for at sikre at nye operatører kan komme på omgangshøjde med de eksisterende, inden der gives los. Endvidere finder Telia, at det må bero på en konkret vurdering om der virkelig behøves 9 måneders karenstid. Hvilken anvendelse af frekvenserne ligger der bag dette estimat? Da der ikke foreligger noget dækningskrav og da vi ikke kender ressourcerne hos den/de nye operatør(er), findes det ikke fornødent begrundet at kræve en karenstid af en sådan længde.

I det mindste må Telia opfordre ITST til at muliggøre reduktion af "stilstandens" varighed, således at perioden reduceres i overensstemmelse med udtrykkelig tilkendegivelse fra den nye tilladelsesindehaver om dennes forventede tidspunkt for lancering af kommercielle UMTS/3G – eller LTE-tjenester.

Efter Telias opfattelse vil det herudover være i alle involverede aktørers interesse, at ITST gør et forsøg på at fremskynde processen langt mere. Ifølge udkastets afsnit 5.8 og 6.5 skal ITST afgive indstilling til videnskabsministeren om valg af tildelingsmetode i forhold til de nye 900- og 1800 MHz tilladelser. Denne proces foreslås iværksat hurtigst muligt. Efter Telias opfattelse ses der ingen forhold, der taler mod auktion som den mest hensigtsmæssige tildelingsmetode og konkret er der efter Telias opfattelse ingen betænkelighed ved at genbruge auktionsformatet: "single sealed bid" som blev anvendt ved 3G/UMTS-auktionen i 2005 over den tilladelse ("IV"), som Telia tilbageleverede. Telia forventer i givet fald et tidsforløb på tre-fire måneder, førend en tilladelse kan udstedes, forudsat processen forberedes i løbet af 2009. Telia forstår således ikke, hvorfor der ikke allerede i 1. halvår af 2010 kan afholdes auktion over de nye frekvenser, således at man allerede i 1. kvartal 2011 kan være klar til at gå i kommerciel drift med ny teknik. Telia finder forsinkelsen beklagelig – den placerer Danmark lidt langt bagude i feltet – og der er i hvert fald ikke tale om en placering blandt de fremmeste nationer inden for IKT.

Telia skal på denne baggrund opfordre ITST og videnskabsministeren til at forberede gennemførelse af auktion over den nye 900 MHz tilladelse og den nye 1800 MHz tilladelse snarest muligt mhp. udstedelse af tilladelse så vidt muligt senest 1. maj 2010.

4. ad spørgsmålet om dækningskrav til både ny/nye tilladelser og bestående tilladelser

Telia kan tiltræde, at den nye 900 MHz og den nye 1800 MHz tilladelse efter udkastet tænkes udstedt uden dækningskrav og uden krav om udbud af bestemte tjenester. Sådanne krav savner selvsagt markedsmæssig mening, selv i det tilfælde, hvor ITST måtte beslutte at udstede disse tilladelser med en varighed til 2032.

Derfor er det efter Telias opfattelse svært at forstå, at ITST kun lægger op til forholdsvis få lempelser i dækningskravene til Telia og andre nuværende GSM/DCS-tilladelsesindehavere. Udkastets løsningsmodel indebærer en konkurrenceforvridning, som undergraver den samlede løsnings proportionalitet. Realiteten i dagens 2G-marked er, at alle tre GSM/DCS-netoperatører driver kombinerede 900/1800 MHz GSM-net med indbyrdes forskellig, men immervæk tilnærmelsesvis fuldstændig landsdækning, uanset opfyldelsen af kravene til de

enkelte tilladelser. Efter Telias opfattelse savner opretholdelse af dækningskrav i de bestående GSM/DCS-tilladelser kommerciel logik i lyset af den intense konkurrence på denne del af mobilkommunikationsmarkedet.

For Telias vedkommende skal der ifølge afgørelsesudkastet fremover imødekommes dækningskrav på 1stk 900GSM-net og 2 stk. 1800 DCS-net. Det formodes, at TDC ligeledes skal imødekomme dækningskrav af tilsvarende karakter, hvorimod Telenor formentlig kun skal imødekomme dækningskrav på 1 1800DCS-net.

Af ITSTs oplæg fremgår det, at denne forskelsbehandling er begrundet i, at TDC og Telia har henholdsvis 2x2,4 MHz og 2x4,2 MHz mere i DCS-nettene: forskelle der næppe ud fra nogen som helst økonomisk effektivitetsmålestok kan begrunde det hensigtsmæssige i at opretholde to parallelle net i en virksomhed. Det er ikke noget, der fremmer konkurrencen – og det er ikke noget, der gavner kunderne.

Dertil kommer, at selve dækningskravene er uhensigtsmæssige. Det er fint, at der kan ske opfyldelse af dækningskravene på teknologineutralt grundlag – men det savner fornuftig mening at kræve særlig dækning for DCS1800 nettene – når man har det byredefulde dækningskrav knyttet til GSM900 og alle operatører har en eksisterende kundemasse, de skal sikre dækning og funktionalitet. Kunderne dikterer behovet for dækning – og 1800-nettene er med deres dækningskrav erkendt utilstrækkelige til at dække kundebehovene. Så det betvivles stærkt, at der er noget behov for dækningskrav til DCS1800 nettene – men igen er der selvfølgelig muligheden for gennem kontrol at dokumentere, at man gør noget. Det har bare ingen betydning som værdiskabelse.

Telia skal på denne baggrund opfordre ITST og videnskabsministeren til - samtidig med udstedelse af den nye 900 MHz tilladelse og den nye 1800 MHz tilladelse - at fjerne dækningskrav i de nuværende GSM/DCS-tilladelser, subsidiært at lempe dækningskravene, således at opfyldelse måles for de i realiteten kombinerede 900/1800 MHz -net.

FORTROLIGT AFSNIT: Også efter omfordeling og tilladelsestolpasning vil Telia skulle drive to separate DCS1800-mobilnet. Dette er udtryk for overkapacitet og uhensigtsmæssig frekvensanvendelse, idet de pågældende frekvenser kan anvendes til højhastighed, eksempelvis LTE. Efter Telias opfattelse vil der også kunne opnås en væsentlig omkostningsreduktion ikke bare for Telia, men også for de øvrige netoperatører – med mulighed for en samfundsøkonomisk gevinst. For Telias vedkommende kunne der i givet fald imødeses en anlægsbesparelse på mellem [redacted] DKK, svarende til ca. [redacted] sites, og sparede driftsomkostninger på ca. [redacted] DKK årlig. De omhandlede besparelser vil selvsagt muliggøre eller fremme udrulningen af mobile højhastighedsbredbåndnet i Danmark.

5. ad netdeling/netsamarbejde

Efter ITSTs oplæg vil Danmark pr. 1. januar 2012 råde over 3 GSM900 net , 5 DCS1800 net og 4 3G/UMTS net med tilknyttede dækningskrav. Det er aldeles ubestridt, at dette i sig selv betyder større omkostninger – som reelt ikke tilfører samfundet nogen som helst nytteværdi, men alene holder prisniveauet oppe. Tilsvarende argumentation kan gøres for så vidt angår det forhold at hver enkelt operatør bygger helt egne adskilte net. Der anlægges parallel infrastruktur på en måde, som man ikke ville acceptere i nogen som helst andre sammenhænge.

Det er Telias opfattelse, at det såvel teknologisk som operationelt er muligt at dele infrastruktur, uden at dette har negativ indvirkning på den lige konkurrence, og således at det bliver billigere for operatørerne at producere og billigere for brugerne at købe. Problemet er blot, at der er en klar usikkerhed om, hvad der vil kræves fra myndighedsside, og hvilken tidshorisont der er på behandlingen af et ønske om netsamarbejde.

Det er noteret, at myndighederne principielt intet har imod netsamarbejde, men at det må komme an på en konkret vurdering – og det er ikke noget der er operationelt, hvis den konkrete vurdering tager mange måneder.

Dette brev fremsendes i elektronisk version og eftersendes med almindelig brevpost. Telia skal anmode om, at de ovenstående afsnit, som klart er betegnet fortrolige, ikke gøres til genstand for offentliggørelse uden forudgående inddragelse af Telia.

Med venlig hilsen
Telia Danmark

Jens Ottosen-Støtt
Direktør

Christian Rosenskjold

Fra: michael.green@teliasonera.com
Sendt: 7. december 2009 13:44
Til: Christian Rosenskjold; Søren Johansen
Cc: Jens-Ottosen-Stott@teliasonera.com
Emne: Høring over udkast til omfordeling af 900/1800 MHz tilladelser
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Rød

Til IT- og Telestyrelsen (ITST) -

Telia finder grundlæggende dækningskrav til 900/1800 MHz-tilladelse overflødige under de nuværende og ventede markedsforhold i tilladelsens resterende løbetid.

I Telias høringssvar af 27. november 2009 over udkast fra ITST til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene mv. har Telia foreslået, at ITST overvejer at håndtere eventuelle dækningskrav i de nuværende tilladelser således at disse relateres til hver tilladelsesindehavers samlede rådighed over 900/1800 MHz-frekvensportioner. Herudover foreslås i forlængelse heraf supplerende, at der stilles krav om udbud af en landsdækkende mobil taletelefonitjeneste under respekt af gældende Kommissionsbeslutninger om harmoniseret frekvensanvendelse i de pågældende frekvensbånd - dermed sikres tjeneste- og teknisk neutralitet. Endvidere sikres fortsat infrastrukturkonkurrence mhp. produktion/udbud af mobil taletelefoni. Det geografiske krav foreslås i lyset af markedsforholdene fastsat til 90% befolkningsmæssig dækning - opgjort på sædvanlig måde ud fra talekanaler (12 kb/s).

Efter Telias opfattelse kunne det endvidere være hensigtsmæssigt, hvis styrelsens overvejelser inddrager mulighederne for at fastsætte tilsvarende fælles dækningskrav for UMTS/3G-tilladelse, uanset om tjensteproduktionen realiseres gennem 900 MHz frekvensportioner eller 2100 MHz-frekvensportioner. Telia kan i den forbindelse acceptere, hvis effektivt tilsyn med overholdelsen af dækningskrav måtte forudsætte yderligere detailkrav til netoperatørernes indberetning til mastedatabasen.

Med venlig hilsen/Best regards

Michael Green

Legal advisor, Legal and External Affairs
Mobile +45 28275046 Telephone +45 82337000
Michael.Green@teliasonera.com
Telia Danmark, Part of TeliaSonera Group, Head Office
Holmbladsgade 139, DK-2300 Copenhagen, Denmark
www.teliasonera.com
www.telia.dk

Care for the environment together with TeliaSonera! Replace physical travels with our teleconferencing services.

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

Fremsendt elektronisk til: mob@itst.dk

Høring over IT – Og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelserne i 900 MHz- og 1800 MHz-frekvensbåndene som følge af ændringerne af GSM-direktivet og EU-Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene.

Dato
26-11-2009
Deres ref
-
Vor ref
JIB

IT- og Telestyrelsen (ITST) har ved e-mail af 30. oktober 2009 anmodet om eventuelle bemærkninger til ITSTs udkast til omfordeling af tilladelserne i 900 MHz- og 1800 MHz-frekvensbåndene som følge af ændringerne af GSM-direktivet og EU-Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene.

Indledende betragtninger

Telenor finder det særdeles positivt, at ITST nu har iværksat processen for at implementere såvel ændringen af GSM-direktivet, samt EU-Kommissionens harmoniseringsbeslutning for 900 MHz- og 1800 MHz-frekvensbåndene. Telenor finder, som udgangspunkt rationalet og argumentationen bag styrelsens udkast til omfordeling velunderbygget, idet vi har følgende bemærkninger:

Dækningskrav

Telenor finder det ikke rimeligt, at dækningskrav opretholdes for den del af frekvensanvendelsen, der bibeholdes til GSM-brug. Det må være klart, at der ikke bør være dækningskrav for så vidt angår frekvensportioner for hvilke der er meddelt teknologi- og serviceneutralitet jf. også styrelsens påtænkte bortauktionering af 2500 MHz-båndet. Det er dog vores opfattelse, at tilladelseshaverne selv uden dækningskrav ville være tvunget til at opretholde dækningen for at afvikle den faktiske trafik. Det bør dog være op til den faktiske markedsudvikling og det faktiske behov, at afgøre dette.

Fordelingen

For så vidt angår fordelingen i 900 MHz-båndet, finder Telenor, at ITST bør overveje en mere langsigtet plan for fordelingen efter ophør af Banestyrelsens licenser, hvor de eksisterende tilladelseshavere stilles lige. Telenor finder, at 10 MHz er den båndbredde, der med største sandsynlighed vil sikre skiftet til næste generations mobil bredbåndsteknologi – LTE. Flest mulige 10 MHz-blokke vil sikre den

*Frederikskaj 8
DK-1780 København V*

*Tlf. 72 12 12 12
Fax 72 12 75 75*

CVR-nr. 19433692

www.telenor.dk

We're here to help

bedste frekvensøkonomiske udnyttelse af spektrummet i forhold til den foreslåede fordeling. Frem til en eventuel overgang til LTE, vil tilladelseshavere, der har behov for at køre både GSM og UMTS i 900MHz båndet, stå med to teknologier, der skal dele en begrænset og utilstrækkelig frekvensressource. Dette vil medføre en forlænget anvendelse af 2G udstyr, hvilket er uhensigtsmæssigt fra såvel et teknologisk hensyn, såvel som et samfundsøkonomisk og klimapolitisk hensyn.

Vi skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på forarbejderne til frekvenslovens bestemmelser om de frekvensadministrative metoder¹.

Det følger heraf, at de frekvensadministrative metoder kan anvendes i geografisk afgrænsede områder og de kan anvendes inden for dele af de til en anvendelse afsatte radiofrekvenser. Det følger endvidere, at "[f]or ministerens beslutning om, hvilke frekvensadministrative metoder der skal finde anvendelse, gælder det almindelige proportionalitetsprincip. Således skal der til enhver tid ske anvendelse af den eller de mindst indgribende frekvensadministrative metoder"².

Endvidere fremgår det, at "[r]eglerne vil skulle medvirke til at sikre, at en mobiloperatør, som i konkurrencen med andre operatører har kunnet tiltrække en stor kundebase og håndterer en stor trafikmængde, vil kunne få overført yderligere frekvenser fra en operatør, der håndterer en mindre trafikmængde og dermed udnytter sin frekvenstildeling mindre effektivt" og "Den pågældende regulering er baseret på en sammenlignende analyse af frekvenseffektivitet."

Telenor finder på den baggrund, at styrelsen bør overveje en fordeling, der sikrer, at flest mulige operatører opnår 10 MHz i 900 MHz-båndet.

Ud fra samme rationale finder Telenor tilsvarende, at det ville have været ønskeligt, om IT- og Telestyrelsen i forbindelse med afgørelsen om fordelingen i 1800 MHz-båndet havde lagt op til en afgørelse, hvor flest mulige operatører kunne få adgang til 20 MHz, hvilket vil være den frekvensøkonomiske mest effektive fordeling i dette bånd.

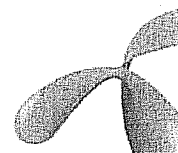
Tilbagekaldelse af eksisterende licenser

Det er anført i udkastet, at styrelsen finder det af afgørende betydning, at de eksisterende licenshavere ikke stilles bedre end den nye udbyder. Det må efter Telenors opfattelse være lige så centralt for ikke-diskrimination, at en eventuel ny udbyder ikke stilles bedre end de

¹ Lov nr. 394 af 10/06/1997, LSF 263, Forslag til Lov om radiokommunikation og tildeling af radiofrekvenser som vedtaget ved tredjebehandling den 29. maj 1997, herefter benævnt 1997-loven.

² 1997-loven. Bemærkningerne til §§ 5 og 7.

We're here to help

eksisterende udbydere, hvilket utvivlsomt vil være resultatet af den foreslåede tilbagekaldelsesprocedure. Som anført ovenfor finder et almindeligt proportionalitetsprincip anvendelse på de frekvensadministrative metoder. Tilbagekaldelsestidspunktet er af central betydning her.

Styrelsen påtænker i udkast til omfordeling at tilbagekalde alle licenser i 2017. Som argumentation anføres henholdsvis styrelsen egne statistikker og LRAIC-modellen. For så vidt angår styrelsens statistikker for 2G/3G abonnementer er det værd at bemærke, at som nævnt i styrelsens note 6 baserer tallene sig primært på estimater, idet der for størsteparten af markedet ikke skelnes mellem 3G og 2G abonnementer. At der er tilbudt 3G funktionalitet på serviceniveau, medfører ikke at brugeren rent faktisk kan anvende 3G, idet terminalen ikke nødvendigvis understøtter teknologien. Det er i den forbindelse endvidere værd at bemærke, at en stor del af de nye terminaler, der sælges i dag på det danske marked, fortsat alene er 2G terminaler³. Desuden understøtter langt hovedparten af alle terminaler til det hastigt voksende⁴ M2M (machine-to-machine) marked alene GSM, da netop dækningsbehovet her spiller en væsentlig mere central rolle end muligheden for data via UMTS. Roaming kunder med 2G terminaler vil ligeledes være afskåret fra at anvende det danske mobilnet, hvorfor 2G/3G-profiler fra nabolande og udlandet generelt også bør inddrages i overvejelserne. Et eksempel på GSMs fortsatte meget væsentlige rolle i udlandet er Indien, hvor 3G licenser endnu ikke er udstedt, hvorfor al trafik og dermed også de understøttede terminaler er baseret på GSM.

Vedr. LRAIC-modellens forudsigtelse af 2015 som sluttidspunkt for GSM-trafik, skal Telenor bemærke, at modellen alene forsøger at forudsige et økonomisk rentabelt tidspunkt for nedlukning, men ikke tager højde for de faktiske problemer ved en sådan nedlukning. Det er også værd at bemærke, at modellen tidligere forudsagde 2013, men nu forudsiger 2015, da 2013 har vist sig at være helt misvisende og utilstrækkeligt. Det er Telenors vurdering, at også 2017 er helt utilstrækkeligt, idet vores forudsigelser baseret på den nuværende anvendelse, udbud af terminaler (herunder til M2M) fører til, at 2022-24 vil være et langt mere realistisk tidspunkt for nedlukning af GSM. Således indgår GSM i såvel 900- og 1800-båndet fortsat som væsentlige parametre i Telenors langsigtede prognoser for håndtering af mobiltrafikken frem dette tidspunkt.

³ Nokia tegner sig for ca. 40% af mobilterminalmarkedet i Danmark Af Nokia's 81 udbudte modeller i Danmark er næsten 40% udelukkende til 2G brug (nokia.dk). De fleste af de såkaldt ældrevenlige mobilterminaler understøtter ikke 3G.

⁴ www.itst.dk/nummerforhold-og...privat/M2M-netudgave.doc M2M anvendes i f.eks. fjernafmåling af forsyningsmålere (vand/el/varme) vindmøller, flådestyring, alarmsystemer, sikkerhed og overvågning (herunder medicinsk) GPS navigation, trafikinformation, salg- og betalingssystemer, betalingskortterminaler, parkeringsløsninger m.v.

We're here to help

Hvis de frigivne blokke bortauktioneres uden mulighed for deltagelse i auktionen fra de eksisterende tilladelseshavere og der samtidig sker en koordineret tilbagekaldelse af de eksisterende tilladelser, hvor TDC, Telia og Telenor skal i auktion om deres egne tilladelser, tilsiger konkurrencesituationen, at de i 2010 frigivne licenser med stor sandsynlighed vil kunne erhverves uden konkurrence, mens de eksisterende licenshavere må forventes at være stillet væsentligt dårligere, idet de vil være tvunget til at betale en særdeles høj pris for at bevare deres kerneforretning. Derfor bør ved den evt. fremtidige tilbagekaldelse af de eksisterende licenshaveres licenser, for at stille de til den tid værende mobiloperatører lige, naturligvis ikke tilbagekaldes en portion svarende til det bortauktionerede i 2010. Dermed sikres incitament til forsat investering i netværk i såvel 900 MHz- som 1800 MHz-frekvensbåndet.

Telenor skal derfor anbefale, at eksisterende tilladelser ikke tilbagekaldes før 2022 og at der ved tilbagekaldelsen ikke sker tilbagekaldelse fra de eksisterende licenshavere af henholdsvis 2x5 MHz i 900-båndet og 2x10 MHz i 1800-båndet. Tilbagekaldt spektrum frigives herefter ved auktion, hvor alle, der måtte ønske det, kan deltage.

Bortauktionering af frigivne frekvenser

ITST lægger op til at de frigivne frekvenser bortauktioneres med virkning pr. 1. januar 2011. Bortauktioneringen bør kunne fremskyndes væsentligt, da auktionen må forventes at blive helt ukompliceret. Forsinkelse af refarming har en række negative effekter, som bl.a. beskrevet i artiklen 900MHz refarming: the effects of delay⁵.

Stand still-perioden på 9 måneder for nye tilladelseshavere er helt unødvendig, idet den forventede erhverver af den 4. tilladelse allerede har bygget master og corenetværk, der kan håndtere de tilkøbte licenser og dermed forventes at kunne tage den tildelte licens i brug fra omfordelingens dag 1. Stand still-perioden bør afskaffes eller minimeres væsentligt, da den alene er en yderligere forsinkelse af refarming og en mindskelse af de positive effekter heraf.

Tilladelse til test før indførelse af teknologineutralitet

Telenor finder, at mulighed for at kunne teste nye teknologier i frekvensbåndene 900 MHz og 1800 MHz vil kunne fremskynde en udrulning af næste generations teknologier til gavn for brugerne. Derfor vil det være naturligt at give selskaberne lov til at udføre test i de respektive bånd, så længe de ikke har indflydelse på den kommercielle brug af frekvensbåndene, men alene med det formål at sikre

⁵ Ian Streule, Senior Manager Analysys Mason: <http://www.analysismason.com/About-Us/News/Newsletter/Previous-news-articles/900MHz-refarming-the-effects-of-delay/>

We're here to help

forberedelsen af skiftet til ny teknologi når frekvensbåndene bliver teknologineutrale.

Andre frekvensressourcer

Telenor støtter initiativer for at få mere båndbredde i udbud under 1 GHz. Det vil fremme muligheden for udbredelsen af mobilt bredbånd i yderområder og samtidigt generelt give adgang til højere båndbredde for kunderne. Telenor skal derfor foreslå en fremskyndelse af auktionen af 800 MHz-båndet. Den digitale dividende er væsentlig for at kunne sikre et landsdækkende mobilt bredbåndsudbud med de nye teknologier for alle borgere.

Afsluttende bemærkninger

I relation til styrelsens beskrivelse af LTE i afsnit 3.1, hvori det anføres at "LTE er ikke i standarderne specificeret til størrelser over 10MHz i frekvensområder under 1 GHz", skal Telenor bemærke, at LTE-specifikationen indeholder mulighed for 15 MHz båndbredde for visse bånd under 1 GHz.

- o o o -

Telenor har ikke yderligere bemærkninger til IT- og Telestyrelsens høring.

I det omfang ITST måtte have spørgsmål til ovenstående står Nikolai Kramer Pfeiffer og undertegnede naturligvis til rådighed.

Venlig hilsen

Telenor

Jacob Ibing
Regulatorisk Rådgiver

We're here to help

IT- og Telestyrelsen
Att.: Christian Rosenskjold
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

17. december 2009
Sag 4/0120-0100-0601
/ SAH
Deres ref.

Høring over udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz båndene mv.

Konkurrencestyrelsen har ved mail den 30. oktober 2009 modtaget høringsmateriale fra IT- og Telestyrelsen i form af et udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene. Omfordelingen er foranlediget af ændringer i GSM-direktivet og Kommissionens beslutning om harmonisering af 900 og 1800 MHz frekvensbåndene.

Branchens frist for afgivelse af høringssvar udløb den 27. november 2009. Efter aftale med IT- og Telestyrelsen har Konkurrencestyrelsen fået en forlænget svarfrist samt fået tilsendt en kopi af branchens høringssvar. Konkurrencestyrelsens høringssvar baserer sig således både på IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene, særligt 900 MHz frekvensbåndet, og på branchens høringssvar.

Generelle bemærkninger

Ændringsdirektivet pålægger medlemsstaterne at sikre, at der ikke ved gennemførelsen af direktivændringen sker en forvridning af konkurrencen på de berørte mobilmarkeder. Som følge af ændringen af GSM-direktivet og kommissionsbeslutningen skal IT- og Telestyrelsen undersøge, om en gennemførelse af disse ændringer, herunder muligheden for at anvende teknologier såsom UMTS i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene, vil forvride konkurrencen mellem de eksisterende tilladelsesindehavere i frekvensbåndene og udbydere af mobiltjenester, som ikke har tilladelse til at anvende de pågældende frekvensbånd.

Ifølge høringsmaterialet finder IT- og Telestyrelsen, at en gennemførelse af de nye EU-regler, og de eksisterende licenshaveres mulighed for at anvende 900 og 1800 MHz frekvensbåndene til bl.a. UMTS, vil være konkurrenceforvridende i forhold til de udbydere af mobilkommunikationstjenester, som ikke har tilladelse til at anvende frekvenser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene. Konkurrencestyrelsen er enig i denne vurdering og tilslutter sig IT- og Telestyrelsens beslutning om at omfordele frekvenserne i de to frekvensbånd.

KONKURRENCESTYRELSEN
Nyropsgade 30
1780 København V

Tlf. 72 26 80 00
Fax 33 32 61 44
CVR-nr. 64 96 46 15
ks@ks.dk
www.ks.dk

**ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET**

Konkurrencestyrelsen har en række mål med relevans for styrelsens kunder. De klare mål kan ses på styrelsens hjemmeside www.ks.dk under "om-os/maal-og-styring/klare-maal".

Bemærkninger til omfordelingsmodellen

I udkastet til omfordelingen har IT- og Telestyrelsen lagt op til, at der gøres plads til en ny licenshaver som tildeles 2x5 MHz i 900 MHz frekvensbåndet og 2x10 MHz i 1800 MHz frekvensbåndet, mens de eksisterende licenshavere i større eller mindre grad bibeholder deres nuværende tilladelser under teknologineutrale vilkår og frem til 2017.

Under processen med udarbejdelsen af udkastet til omfordelingen har Konkurrencestyrelsen løbende været i kontakt med IT- og Telestyrelsen for så vidt angår de konkurrencemæssige implikationer, som en omfordeling eventuelt måtte indebære.

Konkurrencestyrelsen har noteret sig, at udkastet til omfordelingen afspejler, at IT- og Telestyrelsen har taget højde for en række forskellige og ofte modsatrettede hensyn, herunder at konkurrenceforvridningen skal afhjælpes på en forholdsmæssigt afpasset, ikke-diskriminerende og objektiv måde, samt at der fortsat skal kunne udbydes GSM-tjenester i frekvensbåndene.

Konkurrencestyrelsen har en klar forventning om, at de eksisterende licenshavere vil investere i og gøre plads til ny teknologi, dvs. 3G/LTE, i 900 MHz frekvensbåndet hurtigst muligt, hvilket også fremgår af flere af høringssvarene, hvor der opfordres til en fremskyndelse af omfordelingsprocessen. På denne baggrund mener Konkurrencestyrelsen, at de eksisterende licenshavere vil udfase GSM tidligere end 2021/2022. Såfremt de eksisterende licenshavere fastholder deres tilladelser i endnu en 10-årig periode, dvs. frem til 2021/2022, betyder dette, at de ud fra en gennemsnitsbetragtning vil have dobbelt så mange frekvenser til brug for 3G/LTE i forhold til en ny licenshaver. Dette vil indebære en skævvridning af konkurrencen.

Efter Konkurrencestyrelsens vurdering vil den mest optimale løsning ud fra en konkurrencemæssig betragtning være, at hele 900 MHz frekvensbåndet udbydes på ny. Alternativt kunne IT- og Telestyrelsen tilbagekalde og på ny udbyde 2x20 MHz i 900 MHz frekvensbåndet, mens de eksisterende licenshavere midlertidigt bibeholder hver 2x5 MHz i 900 MHz frekvensbåndet til brug for at opfylde deres GSM-forpligtelser indtil GSM udfases, hvorefter de 2x5 MHz tilbagekaldes og udbydes på ny.

Konkurrencestyrelsen har under drøftelser med IT- og Telestyrelsen fået oplyst, at de to løsningsforslag strider mod forvaltningsretlige principper om proportionalitet og derfor ikke er praktisk gennemførlige.

På den baggrund – og henset til det forhold, at et udløb af de eksisterende licenshaveres omfordelte licenser i 2021/2022 vil indebære en betydelig risiko for en skævvridning af konkurrencen – er det på det foreliggende grundlag og ud fra en helhedsbetragtning Konkurrencestyrelsens

vurdering, at omfordelingen med udløb i 2017 udgør en konkurrencemæssig acceptabel løsning.

Auktion eller skønhedskonkurrence

I høringsmaterialet indstiller IT- og Telestyrelsen, at videnskabsministeren træffer beslutning om tildelingsmetode i forhold til den nye tilladelse i 900 MHz frekvensbåndet.

Konkurrencestyrelsen mener som udgangspunkt, at der ud fra en generel betragtning findes en række fordele ved en auktion frem for en skønhedskonkurrence. Det er dog ikke tilstrækkeligt at lægge denne generelle betragtning til grund, og der er således behov for at basere vurderingen på overvejelser i forhold til den konkrete sag.

I den foreliggende sag fik de eksisterende licenshavere tildelt deres tilladelser via en skønhedskonkurrence, og har derfor fået en vederlagsfri adgang til 900 MHz frekvensbåndet, men har skullet opfylde de vilkår, der ligger i de tilladelser, som de har vundet ved en skønhedskonkurrence. Den del af vilkårene, som ligger udover hvad de eksisterende licenshavere ville have opfyldt ud fra almindelige forretningsmæssige dispositioner, hvis disse vilkår ikke var knyttet til tilladelse, kan siges at udgøre en "implicit betaling" for tilladelse. Konkurrencestyrelsen er ikke bekendt med økonomiske beregninger af størrelsen af denne implicite betaling.

Liberaliseringen af 900 MHz frekvensbåndet indebærer væsentlige gevinster for de eksisterende licenshavere. IT- og Telestyrelsens konsulenter anslår, at de totale gevinster for de eksisterende licenshavere til og med år 2017 udgør op mod 1,7 mia. kr. uden, at der foretages ændringer i licenshavernes forpligtelser, således at disse modsvarer gevinsterne ved de nye EU regler.

Såfremt den nye tilladelse tildeles ved afholdelse af en auktion, kan dette give anledning til konkurrencemæssige bekymringer. Den nye licenshaver vil i givet fald skulle betale for adgangen til teknologineutral anvendelse af 900 MHz frekvensbåndet, mens de eksisterende licenshavere har fået en vederlagsfri adgang hertil, dog med ovennævnte implicite betaling.

Efter Konkurrencestyrelsens vurdering kan denne forskelsbehandling indebære statsstøtte i strid med EF traktaten. Konkurrencestyrelsen er opmærksom på, at Kommissionen har en klage under behandling vedrørende statsstøtte i forbindelse med omfordelingen af frekvenser i Sverige. Den svenske sag vedrører forhold, som har ligheder med den foreliggende sag.

På denne baggrund vil Konkurrencestyrelsen derfor anbefale IT- og Telestyrelsen at konsultere Kommissionen, inden der foretages yderligere

med henblik på at afklare, om den danske implementeringsmodel indebærer statsstøtte i strid med EF traktaten.

Forholdet til 2,5 GHz auktionen

Efter Konkurrencestyrelsens vurdering kan det være problematisk, såfremt den igangværende proces med omfordelingen af frekvenserne i 900 MHz frekvensbåndet, herunder tildeling af frekvenser til en ny operatør, ikke er på plads forud for gennemførelsen af 2,5 GHz auktionen.

Konkurrencestyrelsen har ved e-mail den 8. september 2009 givet udtryk for dette synspunkt i forbindelse med høringsdokumenterne om rammerne for auktionen over 2,5 GHz frekvenserne.

Konkurrencestyrelsen skal derfor opfordre IT- og Telestyrelsen til at sikre, at der ikke udestår sådanne konkurrencemæssige problemstillinger, som kan have væsentlig betydning for budgivere ved auktionen over 2,5 GHz frekvensbåndet.

Bemærkninger til branchens hørings svar

ITEK, TI, TDC og Telia omtaler alle muligheden for deling af infrastruktur i forbindelse med etableringen af nye teknologier i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene.

Konkurrencestyrelsen er, som det også fremgik af Konkurrencestyrelsens bemærkninger til høringsdokumenterne om rammerne for auktionen over 2,5 GHz frekvenserne, enig i dette synspunkt, forudsat at netdeling tilrettelægges på en sådan måde, hvor den ikke har konkurrencebegrænsende virkninger.

De tre operatører med tilladelser i 900 og 1800 MHz frekvensbåndene udtrykker utilfredshed med tilbagekaldelsen af de eksisterende tilladelser i 2017. Disse kommentarer skal ses i lyset af, at de eksisterende licenshaveres gevinst ved liberaliseringen alt andet lige vil forøges, jo længere en periode de tildeles for. Konkurrencestyrelsen har fået oplyst, at gevinsterne for de tre operatører med tilladelser i 900 MHz frekvensbåndet estimeres til at være op mod 5 mia. kr., såfremt tilladelseerne løber til 2021, dvs. hvis tilladelseerne løber til omtrent det samme tidspunkt, som alle tre operatører ønsker, mod 1,7 mia. kr., hvis de udløber i 2017.

Konkurrencestyrelsen har bemærket, at TI, TDC og Telenor alle tre har fremlagt enslydende løsningsforslag som et alternativ til IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling. I løsningsforslaget lægger parterne op til, at de eksisterende tilladelser delvist tilbagekaldes i 2022, dvs. at alle eksisterende licenshavere i 2022 beholder hver 2x5 MHz i 900 MHz frekvensbåndet og 2x10 MHz i 1800 MHz frekvensbåndet, mens den resterende frekvensmængde udbydes ved en auktion.

For det første indebærer et sådant tiltag en skævvridning af konkurrencen, idet der lægges op til en yderligere begunstigelse af de eksisterende licenshavere på bekostning af eventuelle andre operatører, som måtte være interesserede i de pågældende frekvensbånd.

For det andet vil parternes løsningsforslag, for så vidt angår en forlængelse af tilladelsesperioden fra 2017 til 2022, indebære en skævvridning af konkurrencen i form af diskriminering af den nye licenshaver, jf. Konkurrencestyrelsens bemærkninger til omfordelingsmodellen ovenfor.

De eksisterende licenshavere argumenterer, at de vil blive frataget incitamentet til at investere i ny teknologi i 900 MHz frekvensbåndet, såfremt tilladelserne tilbagekaldes i 2017. Konkurrencestyrelsen har forståelse for argumentet, hvilket også er baggrunden for Konkurrencestyrelsens forslag om at 2x35 MHz alternativt 2x20 MHz sendes i udbud. Konkurrencestyrelsen vurderer dog, at det ikke er givet, at en tilbagekaldelse i 2017 i væsentlig grad vil svække incitamentet til investering i 3G/LTE i 900 MHz båndet i og med de eksisterende licenshavere vil have god mulighed for at generhverve tilladelserne, når de udbydes på ny og i og med der er væsentlige omkostningsmæssige besparelser forbundet med 3G/LTE i 900 MHz frekvensbåndet.

På denne baggrund kan Konkurrencestyrelsen derfor ikke støtte de eksisterende licenshaveres forslag til en løsningsmodel.

Med venlig hilsen

Sarah Ahmad
Fuldmægtig
Tlf. direkte 72268040
sah@ks.dk

Christian Rosenskjold

Fra: Suzan Krohn Crawford på vegne af I-FRE - enhedspostkasse
Sendt: 30. oktober 2009 15:17
Til: Christian Rosenskjold
Emne: VS: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1102934>
SJ: -1

Fra: Rebekka Dickmeiss Plomgaard [mailto:rdp@sum.DK]
Sendt: 30. oktober 2009 15:14
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Emne: SV: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

Til IT- og Telestyrelsen

IT- og Telestyrelsen har ved e-post af 30. oktober 2009 anmodet Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse om eventuelle bemærkninger til udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

Det meddeles hermed, at ministeriet ikke har bemærkninger til høringen.

Med venlig hilsen

*Rebekka Dickmeiss Plomgaard
Fuldmægtig, Sekretariatet
Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Direkte tlf.: 7226 9354*

**MINISTERIET
FOR SUNDHED
OG FOREBYGGELSE**

Christian Rosenskjold

Fra: Anna Maria Gunilla Svendsen [amgs@fs.dk] på vegne af 1 - FS
Forbrugerombudsmanden (FS) [FORBRUGEROMBUDSMANDE@fs.dk]

Sendt: 3. november 2009 10:28

Til: Christian Rosenskjold

Emne: SV: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

Opfølgningsflag: Opfølgning

Flagstatus: Grøn

docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1105751>

SJ: -1

J.nr. 09/06903

Idet vi henviser til IT- og Telestyrelsens e-mail af 30. oktober 2009 skal vi herved meddele, at udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz- frekvensbåndene m.v ikke giver Forbrugerombudsmanden anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen
På Forbrugerombudsmandens vegne

Gunilla Svendsen
sekretær
Tlf. 32 66 91 65
E-mail: amgs@fs.dk

Forbrugerombudsmanden
Amagerfælledvej 56
2300 København S

Fra: Christian Rosenskjold [mailto:cr@itst.dk]
Sendt: 30. oktober 2009 12:06
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

En ændring af GSM-direktivet og en kommissionsbeslutning fører til, at frekvenserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene, der i dag udelukkende må anvendes til 2G-mobiltelefoni (GSM), fremover også må anvendes til andre teknologier, herunder 3G-mobiltelefoni (UMTS). Medlemsstaterne forpligtes i den forbindelse til at sikre, at denne ændring gennemføres på en sådan måde, at det ikke vil være konkurrenceforvridende.

IT- og Telestyrelsen har på den baggrund udarbejdet et udkast til omfordeling af tilladelserne i frekvensbåndene, som hermed sendes i høring. IT- og Telestyrelsen skal i den forbindelse henlede høringsparternes opmærksomhed på, at de udstedte tilladelser i 900 MHz-frekvensbåndet foreslås tilbagekaldt til den 12. juni 2017.

Evt. spørgsmål vedrørende høringen kan rettes til: Christian Rosenskjold, tlf. 3545 0304, e-post: cr@itst.dk

Evt. høringsvar bedes sendt til adressen ff@itst.dk senest **fredag den 27. november 2009**.

Høringsdokumenterne kan findes

på Høringsportalen: <https://www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146000927>

De modtagne høringsvar vil blive offentliggjort på Høringsportalen.

Med venlig hilsen

Christian Rosenskjold

Specialkonsulent

Direkte telefon: 3545 0304

E-mail: cr@itst.dk

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

IT- og Telestyrelsen

Holsteinsgade 63

DK-2100 København Ø

Telefon: 3545 0000

Fax: 3545 0010

E-mail: itst@itst.dk

www.itst.dk

Christian Rosenskjold

Fra: Suzan Krohn Crawford på vegne af I-FRE - enhedspostkasse
Sendt: 4. november 2009 12:30
Til: Christian Rosenskjold
Cc: Tine Meyer; Søren Johansen
Emne: VS: Høringssvar vedr. omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz Frekvensbåndene
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1109269>
SJ: -1

Fra: Lars Erlend Bøthun [mailto:leb@dmi.dk]
Sendt: 4. november 2009 11:16
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Cc: epost
Emne: Høringssvar vedr. omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz Frekvensbåndene

DMI sags nr. 19-001.2009

DMI har ikke interesser i disse frevensbånd.
DMI har ikke yderligere kommentarer.

--

Med venlig hilsen

Lars E. Bøthun
DMI/TM
Lyngbyvej 100
DK-2100 København Ø
Danmark
D: (+45) 39 15 73 84
F: (+45) 39 15 73 90
P: (+45) 39 15 75 00

Christian Rosenskjold

Fra: 1 - FS FPTHoering (FS) [FPTHoering@fs.dk]
Sendt: 6. november 2009 08:35
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Cc: Signe Kristine Salling (FS)
Emne: SV: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)(vs cr med cc sj og tm)
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1111998>
SJ: -1

Forbrugerstyrelsen har ingen bemærkninger til nedenstående høring.

Med venlig hilsen
f/Signe Kristine Salling

Jeanette Vejlin
chefsekretær

Direkte: +45 32669208
E-mail: jv@fs.dk

Forbrugerstyrelsen
Forbrugerpolitisk Enhed
Amagerfælledvej 56
2300 København S
www.forbrug.dk

Fra: Christian Rosenskjold [mailto:cr@itst.dk]
Sendt: 30. oktober 2009 12:06
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

En ændring af GSM-direktivet og en kommissionsbeslutning fører til, at frekvenserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene, der i dag udelukkende må anvendes til 2G-mobiltelefoni (GSM), fremover også må anvendes til andre teknologier, herunder 3G-mobiltelefoni (UMTS). Medlemsstaterne forpligtes i den forbindelse til at sikre, at denne ændring gennemføres på en sådan måde, at det ikke vil være konkurrenceforvridende.

IT- og Telestyrelsen har på den baggrund udarbejdet et udkast til omfordeling af tilladelserne i frekvensbåndene, som hermed sendes i høring. IT- og Telestyrelsen skal i den forbindelse henlede høringsparternes opmærksomhed på, at de udstedte tilladelser i 900 MHz-frekvensbåndet foreslås tilbagekaldt til den 12. juni 2017.

Evt. spørgsmål vedrørende høringen kan rettes til: Christian Rosenskjold, tlf. 3545 0304, e-post: cr@itst.dk

Evt. hørings svar bedes sendt til adressen ff@itst.dk senest **fredag den 27. november 2009**.

Høringsdokumenterne kan findes på Høringsportalen: <https://www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146000927>

29-11-2009

De modtagne hørings svar vil blive offentliggjort på Høringsportalen.

Med venlig hilsen

Christian Rosenskjold

Specialkonsulent
Direkte telefon: 3545 0304
E-mail: cr@itst.dk

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
DK-2100 København Ø
Telefon: 3545 0000
Fax: 3545 0010
E-mail: itst@itst.dk
www.itst.dk

Christian Rosenskjold

Fra: Suzan Krohn Crawford på vegne af I-FRE - enhedspostkasse
Sendt: 24. november 2009 13:12
Til: Christian Rosenskjold
Cc: Søren Johansen; Tine Meyer; Pernille Springborg; I-MOB - 900-1800
Emne: VS: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1133523>
SJ: -1

Fra: Jostein Petersen [<mailto:radiocom@FSE.FO>]
Sendt: 24. november 2009 11:16
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

Vedrørende ovenfor nævnte.

Vi har ingen negative bemærkning til forslaget.

Samme indhold vil blive tilpasset det færøeske teleområde.

MVH

FJARSKIFTISEFTIRLITID
TELECOMMUNICATIONS AUTHORITY
Jostein Petersen
Skálatrøð 20
P.O.Box 73
FO-110 Tórshavn
Faroe Islands
Phone: + 298 356023 direct.
Mobile: + 298 556023
E-Mail: radiocom@fse.fo
Web: <http://www.fse.fo>

Christian Rosenskjold

Fra: Annette Lomholt Bidstrup [aln@ism.dk] på vegne af Lovkoordinering, Indenrigs- og Socialministeriet [p-lovkoord@ism.dk]
Sendt: 24. november 2009 15:35
Til: Christian Rosenskjold
Emne: SV: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1134191
SJ: -1

Kære Christian Rosenskjold

Indenrigs- og Socialministeriet har ingen bemærkninger til høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

Med venlig hilsen

Annette Lomholt Bidstrup
Afdelingschefsekretær

Indenrigs- og Socialministeriet
Lov koordineringskontoret
Holmens Kanal 22
1060 København K
Tlf. 33 92 48 20
E-mail: aln@ism.dk

Fra: Christian Rosenskjold [mailto:cr@itst.dk]
Sendt: 30. oktober 2009 12:06
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

En ændring af GSM-direktivet og en kommissionsbeslutning fører til, at frekvenserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene, der i dag udelukkende må anvendes til 2G-mobiltelefoni (GSM), fremover også må anvendes til andre teknologier, herunder 3G-mobiltelefoni (UMTS). Medlemsstaterne forpligtes i den forbindelse til at sikre, at denne ændring gennemføres på en sådan måde, at det ikke vil være konkurrenceforvridende.

IT- og Telestyrelsen har på den baggrund udarbejdet et udkast til omfordeling af tilladelserne i frekvensbåndene, som hermed sendes i høring. IT- og Telestyrelsen skal i den forbindelse henlede høringsparternes opmærksomhed på, at de udstedte tilladelser i 900 MHz-frekvensbåndet foreslås tilbagekaldt til den 12. juni 2017.

Evt. spørgsmål vedrørende høringen kan rettes til: Christian Rosenskjold, tlf. 3545 0304, e-post: cr@itst.dk

Evt. høringssvar bedes sendt til adressen ff@itst.dk senest **fredag den 27. november 2009**.

Høringsdokumenterne kan findes

på Høringsportalen: <https://www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146000927>

De modtagne hørings svar vil blive offentliggjort på Høringsportalen.

Med venlig hilsen

Christian Rosenskjold

Specialkonsulent

Direkte telefon: 3545 0304

E-mail: cr@itst.dk

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

IT- og Telestyrelsen

Holsteinsgade 63

DK-2100 København Ø

Telefon: 3545 0000

Fax: 3545 0010

E-mail: itst@itst.dk

www.itst.dk

Advokatrådet

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

ftf@itst.dk

DATO: 24. november 2009
J NR.: 04-014102-09-1432
REF.: rmm-hfe

Høring over udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene mv.

Ved e-mail af 30. oktober 2009 har IT- og Telestyrelsen anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har ingen bemærkninger til udkastet.

Med venlig hilsen

Rasmus Møller Madsen

FRIGIVET TIL INTERNETTET

FORSVARSKOMMANDOEN

FKO-ITP1

U

15.85.05

2009/005250 - 171543

2009-11-27

(Bedes anført ved henvendelser)

Til
IT- og Telestyrelsen

Eft.:
Forsvarsministeriet
Forsvarets Efterretningstjeneste
Farvandsvæsenet
Hjemmeværnskommandoen
Forsvarets Materieltjeneste
Beredskabsstyrelsen
Hærens Operative Kommando
Søværnets Operative Kommando
Flyvertaktisk Kommando

Emne:

Svar på høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.

1. IT- og Telestyrelsen har på høringsportalens hjemmeside pr. 30-10-2009 sendt udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. i høring.
2. Forsvarskommandoen skal på Forsvarsministeriets vegne oplyse, at der ikke er bemærkninger til høringen.

E.b.

Postadresse
Postboks 2153
1016 København K

Besøgsadresse
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 Kbh. K.

Telefon
45 67 45 67
Gennemvalg:
4567 3912

Telefax
45 89 07 48

Internet
www.forsvaret.dk
fko@mil.dk

FRIGIVET TIL INTERNETTET

FRIGIVET TIL INTERNETTET

JESPER HAMMER
major
IKT-Planlægningssektionen

FRIGIVET TIL INTERNETTET

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63
2100 København Ø

27. november 2009

09/05520-5

/meo-dep

**Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser
i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v.**

Økonomi- og Erhvervsministeriet har modtaget ovenstående høring fra IT- og Telestyrelsen. Økonomi- og Erhvervsministeriet har sendt materialet i høring hos Konkurrencestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Søfartsstyrelsen og har på den baggrund ingen bemærkninger til denne høring.

**ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET**
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50

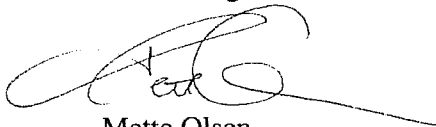
Fax 33 12 37 78

CVR-nr. 10 09 24 85

oem@oem.dk

www.oem.dk

Med venlig hilsen

Mette Olsen
Kontorfuldmægtig
E-post MEO@oem.dk

Christian Rosenskjold

Fra: Suzan Krohn Crawford på vegne af I-FRE - enhedspostkasse
Sendt: 1. december 2009 13:39
Til: Christian Rosenskjold
Cc: Søren Johansen; Pernille Springborg; Tine Meyer; I-MOB - 900-1800
Emne: VS: KE-27.11 Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

Opfølgingsflag: Opfølgning
Flagstatus: Grøn
docId: <http://vtu.fsd.csc.dk/vtukoncp/DOK1143486>
SJ: -1

Fra: Pernille Lange (EBST) [mailto:pl@ebst.dk] **På vegne af** EBST Ministerbetjening (EBST)
Sendt: 1. december 2009 12:56
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Cc: EBST Ministerbetjening (EBST)
Emne: VS: KE-27.11 Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

Kære alle

EBST har ingen bemærkninger til denne høring.

Bedste hilsner
Pernille

Fra: - Erhvervs- og Byggestyrelsens officielle postkasse (EBST)
Sendt: 30. oktober 2009 12:29
Til: EBST Ministerbetjening (EBST)
Emne: VS: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

Fra: Christian Rosenskjold [mailto:cr@itst.dk]
Sendt: 30. oktober 2009 12:06
Til: I-FRE - enhedspostkasse
Emne: Høring over IT- og Telestyrelsens udkast til omfordeling af tilladelser i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene m.v. (Høringsfrist: Fredag den 27. november 2009)

En ændring af GSM-direktivet og en kommissionsbeslutning fører til, at frekvenserne i 900 og 1800 MHz-frekvensbåndene, der i dag udelukkende må anvendes til 2G-mobiltelefoni (GSM), fremover også må anvendes til andre teknologier, herunder 3G-mobiltelefoni (UMTS). Medlemsstaterne forpligtes i den forbindelse til at sikre, at denne ændring gennemføres på en sådan måde, at det ikke vil være konkurrenceforvridende.

IT- og Telestyrelsen har på den baggrund udarbejdet et udkast til omfordeling af tilladelserne i frekvensbåndene, som hermed sendes i høring. IT- og Telestyrelsen skal i den forbindelse henlede høringsparternes opmærksomhed på, at de udstedte tilladelser i 900 MHz-frekvensbåndet foreslås tilbagekaldt til den 12. juni 2017.

Evt. spørgsmål vedrørende høringen kan rettes til: Christian Rosenskjold, tlf. 3545 0304, e-post: cr@itst.dk

Evt. hørings svar bedes sendt til adressen fff@itst.dk senest **fredag den 27. november 2009**.

Høringsdokumenterne kan findes

på Høringsportalen: <https://www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/Fakta.aspx?hpid=2146000927>

De modtagne hørings svar vil blive offentliggjort på Høringsportalen.

Med venlig hilsen

Christian Rosenskjold

Specialkonsulent

Direkte telefon: 3545 0304

E-mail: cr@itst.dk

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

IT- og Telestyrelsen

Holsteinsgade 63

DK-2100 København Ø

Telefon: 3545 0000

Fax: 3545 0010

E-mail: itst@itst.dk

www.itst.dk